

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK XIII • ČÍSLO 11/2014

Ocenění za statečnost a odpovědnou práci

Slova plná díků, hrdosti, pokory, dojetí i slibů zazněla dne 23. října 2014 dopoledne v hlavním sále Trojského zámku v Praze. U příležitosti výročí Dne vzniku samostatného československého státu zde ministr vnitra Milan Chovanec a generální ředitel HZS ČR brig. gen. Ing. Drahoš Ryba udělili medaile a plakety HZS ČR profesionálním hasičům a občanům, kteří zachránili lidské životy nebo svojí prací přispěli k zajištění bezpečnosti České republiky.

Po zaznění české státní hymny umocnily slavnostní atmosféru dvě ukázky z děl slavných skladatelů Marc-Antoina Charpentiera a Ferguse O'Carrolla v podání žesťového kvinteta Hudby hradní stráže a Policie České republiky. Poté už přítomné hosty přivítal ministr vnitra Milan Chovanec. „Bez hasičů, policistů a celého integrovaného záchranného systému by naše země neměla zajištěnou bezpečnost. Proto vám všem děkuji za práci, kterou tak dobře vykonáváte.“ Zmínil se také o tom, že se snaží, aby podmínky pro práci hasičů byly co nejdříve zlepšeny. „Jsem si vědom toho, v jakém stavu jsou některé stanice, že nejsou peníze na investice a dalších problémů. O to víc, že vaše služba není o zaměstnání, ale hlavně o poslání.“

Generální ředitel HZS ČR brig. gen. Ing. Drahoš Ryba považoval za čest, že mohl ocenit odvážné činy i dlouholetou vynikající odbornou práci přítomných hostů. „Není náhoda, že jsme se sešli právě zde. Trojský zámek byl postižen povodněmi již dvakrát a může tak podat svědectví o tom, co zde bylo potřeba vykonat. Dnes předáme medaile lidem, kteří nepočítají přesčasy a nadstandardně plní své úkoly,“ uvedl.

Jako první převzali medaili HZS ČR Za statečnost čtyři mladí muži, kteří svým rychlým jednáním dokázali v krizové situaci zachránit životy jiným lidem. Byl mezi i zedník **Jakub Voharek**

z Hranic na Moravě. V březnu letošního roku zachránil pět svých spolupracovníků, když se v místnosti, kde všichni byli, vznítla hořlavá kapalina v kanystru. Poté, co začalo v celé místnosti hořet, vyskočil Jakub Voharek ze šestimetrové výšky z okna, oběhl budovu, vypáčil dveře a vyprostil své kolegy ven. „Jsem překvapen a zároveň rád, že jsem dostal toto ocenění. Chtěl jsem zachránit sebe i ostatní. Poprvé jsem se dostal do podobné situace a už vím, že dokážu jednat rychle a s chladnou hlavou.“

Nstržm. Jakub Štyler, který slouží na stanici HZS Středočeského kraje v Mělníku, byl oceněn za záchranu životů svých třech kolegů, kteří byli v červnu letošního roku těžce zraněni při dopravní

nehodě během jízdy k zásahu. Ač sám zraněn a otřesen, dokázal rychle a profesionálně poskytnout pomoc ostatním. „Nebylo nad čím přemýšlet, vše se událo hrozně rychle a bylo potřeba jednat, pomáhal mi i kolega. Volali jsme vrtulník se zdravotníky a pomoc byla na místě nehody opravdu velmi rychle,“ uvedl.

Generální ředitel HZS ČR brig. gen. Ing. Drahoš Ryba dále předal 12 medailí HZS ČR Za zásluhy o bezpečnost a 28 Čestných medailí HZS ČR. Tu převzal i starosta města Litoměřice **Mgr. Ladislav Chlupáč**, který příkladně spolupracuje s HZS ČR při řešení krizových situací a také se podílí na rozvoji hasičských historických tradic. „První náš kontakt s krizovým řízením byl při řešení následků povodní v roce 2002. Myslím, že se nám podařilo vytvo-

řit kvalitní tým lidí a krizový štáb, který dokáže mimořádné události ve spolupráci s dobrovolnými i profesionálními hasiči zvládat na vysoké úrovni. Od roku 2002 postihla Litoměřice vysoká voda již osmkrát,“ řekl starosta. Zároveň dodal, že je velmi pyšný na to, že právě v Litoměřicích se každý třetí rok koná největší celorepublikové setkání hasičů – Hasičské slavnosti Litoměřice.

Celkem 20 příslušníků HZS ČR převzalo medaile Za věrnost I. stupně. Právě oni většinou zasvětili práci hasičů celý svůj život. Byl mezi nimi i příslušník HZS Olomouckého kraje pro zjišťování příčin vzniku požárů **por. Ing. Miroslav Schwarz**. U hasičů slou-

ží již třicet let a svojí prací opravdu žije. „Práci hasiče jsem chtěl dělat vždy, začínal jsem jako dítě v našem sboru dobrovolných hasičů. Myslím si, že má smysl pomáhat tím, co dělám, ostatním. Moje práce je zajímavá, pestrá a nutí mě se stále zdokonalovat a vzdělávat,“ dodal.

Plaketu HZS ČR obdrželo na závěr slavnostního aktu sedm oceněných.

kpt. Mgr. Jana KEMROVÁ, foto Milan VÁVRŮ

strana 4

POŽÁRNÍ OCHRANA

Zásah u zříceného mostu ve Vilémově	4
Nová pravidla kontrolní činnosti na úseku požární ochrany	7
Větrání hromadných garáží proudovými ventilátory	8

strana 16

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Systém dozimetrického zabezpečení HZS ČR	13
Ojedinelé taktické cvičení v Krkonoších	16
Počet výjezdů záchranářů narůstá	18
Záchranářská kynologie	20
Odvozem do nemocnice to nekončí	23

OCHRANA OBYVATELSTVA A KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Příprava pracovníků zařízení sociální péče v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení.	26
Hlavní pozornost byla věnována Mechanismu civilní ochrany unie.	28

strana 26

INFORMACE

Deset let provozu hlavního etalonu ionizujícího záření v Olomouci ...	29
Významné výročí chebských hasičů	32
Stupně vítězů ovládli olympionici	36

strana 32

PŘÍLOHA

Medaile a plakety HZS ČR udělené u příležitosti státního svátku Dne vzniku samostatného československého státu
--

Ing. František Zadina byl jmenován do hodnosti brigádního generála

Dne 28. října 2014, u příležitosti státního svátku Dne vzniku samostatného československého státu, jmenoval prezident republiky Miloš Zeman náměstka generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR pro integrovaný záchranný systém a operační řízení plukovníka Ing. Františka Zadinu do hodnosti brigádního generála.

František Zadina se narodil v roce 1961. Po maturitě na gymnáziu v Havlíčkově Brodě vystudoval Vysokou školu báňskou, obor Technika požární ochrany a bezpečnost průmyslu. Po ukončení studia nastoupil na pozici samostatného odborného referenta Okresní inspekce požární ochrany v Havlíčkově Brodě, poté pracoval jako vývojový pracovník ve Výzkumném ústavu civilní ochrany v Pardubicích.

K profesionálním hasičům nastoupil v Havlíčkově Brodě, kde letech 1990 až 2001 postupně vykonával funkce náčelníka okresní správy Sboru PO, okresního požárního rady a

ředitele HZS okresu Havlíčkův Brod. V roce 2001 byl jmenován náměstkem ředitele HZS Kraje Vysočina pro IZS a operační řízení. Současnou funkci zastává od roku 2008.

Brig. gen. Ing. František Zadina má významný podíl na zvyšování akceschopnosti IZS v České republice. V této oblasti patří k uznávaným odborníkům nejen u nás, ale i v zahraničí.

plk. Dr. Jaroslav VYKOUKAL,
foto archiv Kanceláře prezidenta republiky

Zásah u zříceného mostu ve Vilémově

Dvacet hodin trval náročný zásah profesionálních i dobrovolných hasičů u zříceného mostu ve Vilémově na Havlíčkověbrodsku. Most, postavený v roce 1926 ze žulových kvádrů, byl v rámci rekonstrukce místní silnice určen k demolici a následně měl být nahrazen mostem novým. Ve čtvrtek 4. září 2014 v odpoledních hodinách se však zřítíl. Čtyři dělníci přišli při neštěstí o život a další dva byli zraněni. Do zásahu byli nasazeni i členové USAR týmu HZS ČR.

Průběh zásahu

Hlášení o události přijala obsluha linky tísňového volání 112 na krajském operačním a informačním středisku HZS Kraje Vysočina (KOPIS) ve 14.42 hodin. Ohlašovatel operátora informoval, že zřícená mostní konstrukce zavalila šest lidí, kteří se na rekonstrukci mostu podíleli. Z prvotního hlášení tak nebylo zřejmé, zda se pod mostem nemohli, kromě šesti dělníků, pohybovat i další lidé.

Po přijetí informace vyslal operační důstojník na místo události jednotky PO zařazené v I. stupni požárního poplachu (jednotky profesionálních hasičů ze stanic v Chotěboři a Havlíčkově Brodě a jednotky SDH obcí Golčův Jeníkov a Vilémov). Současně byli vyzvozněni i řídicí důstojník a ředitel územního odboru Havlíčkův Brod. Oba ihned vyjeli na místo mimořádné události. Informace byla předána na operační střediska policistů a zdravotníků.

Již během jízdy na místo události řídicí důstojník prostřednictvím KOPIS upřesňoval požadavky na vyslání dalších jednotek PO – jednotky stanic Žďár nad Sázavou a Jihlava a také jednotku Hasičské záchranné služby Správy železniční dopravní cesty Havlíčkův Brod.

První na místo zásahu přijela ve 14.53 hodin jednotka SDH obce Golčův Jeníkov s CAS 24. O dvě minuty později se na místo události dostavila místní jednotka SDH obce Vilémov s DA 12. Ihned byl zahájen průzkum místa zásahu, z něhož vyplynulo, že došlo k pádu opravovaného mostu do údolí potoka. Vedle zříceného mostu se nacházel jeden z dělníků, kterého zřícení konstrukce z místa doslova vymrštilo. Zraněnému muži hasiči ihned poskytli první pomoc a i po příjezdu zdravotníků nadále pomáhali s jeho ošetřením a transportem do sanitního vozidla. Muž byl převezen k dalšímu ošetření do havlíčkověbrodské nemocnice. Ještě před transportem potvrdil zasahujícím záchranářům, že pod zřícenou mostní konstrukcí se nachází ještě pět dělníků. Přítomnost dalších osob vyloučil. V průběhu zásahu ho policisté přivezli zpět na místo události a zasahujícím záchranářům pomáhal upřesnit místa závalu dělníků.

Vyprošťování zraněného dělníka

Souběžně s ošetřováním muže probíhal další průzkum. V levé části, přibližně tři metry od zřícené hrany mostu, byl nalezen další dělník. Byl částečně zavalený a nad ním se nacházely kvádry kamenné klenbové konstrukce, beton, zřícená výdřeva a násyp. Za použití hydraulického rozpěrného válce hasiči zajistili krajní žulový kvádr a ručním nářadím začali zeminu u kraje mostu odkopávat.

V 15.08 hodin přijela na místo události jednotka stanice Chotěboř s CAS 24. Velitel družstva převzal velení od velitele jednotky SDH obce Golčův Jeníkov a vyžádal si další jednotky PO.

Policisté, kteří se dostavili na místo události, ohraničili a uzavřeli místo zásahu pro veřejnost. Celý prostor bezprostředně v okolí zříceného mostu byl silně podmaččený po předchozích vydatných deštích a hrozil sesuv půdy. Řídicí důstojník po příjezdu na místo události zkontroloval závažnost situace s velitelem zásahu (VZ) a následně požádal KOPIS o povolání USAR týmu HZS ČR a kynologů IZS pro sutinové vyhledávání k prohledávání

sutin. Posádka vrtulníku Letecké služby Policie České republiky provedla nad místem události průzkum a snímkování. Pořízené záběry byly poskytnuty operačnímu a informačnímu středisku MV-generálního ředitelství HZS ČR.

Hasiči i nadále ručně odkopávali zeminu v blízkosti zraněného muže a snažili se ho vyprostit. Použití těžké techniky bylo zcela vyloučeno z důvodu zamezení jakéhokoliv otřesu.

V 15.27 hodin přijela na místo události jednotka ze stanice Havlíčkův Brod se sloužícím velitelem čety. Hasiči pokračovali v kopání a odklizení zeminy od místa, kde byl zavalen dělník. Zasahující hasiči se pravidelně střídali. U vyprošťovaného dělníka vždy zůstal jeden příslušník, který se zraněným udržoval kontakt a další měl za úkol pozorovat konstrukci mostu, zda nedochází ke změnám stability.

Na místě události byl ustaven štáb velitele zásahu (ŠVZ) a velení nad zásahem převzal řídicí důstojník územního odboru Havlíčkův Brod. Jeho pomocníkem byl ustanoven velitel stanice Chotěboř. Velitel družstva a velitel čety byli určeni jako velitelé úseků, kde se průběžně střídali s veliteli obou zasahujících jednotek SDH obcí.

■ **Komunikace s médii**

O mimořádnou událost se začala okamžitě zajímat média. Povolány na místo byly tiskové mluvčí hasičů a policistů. Stejně tak si na místo události VZ vyžádal i psychology obou těchto složek pro podporu zasahujících záchranářů. Pro komunikaci s médii byl vyhrazen prostor, ve kterém se konaly pravidelné brífinky. Novináři byli seznamováni s průběhem záchranných a posléze likvidačních prací. Tiskovými mluvčími byla zvolena strategie otevřené komunikace s novináři (ve velmi krátkých časových intervalech a v malých skupinkách bylo novinářům umožněno pořídit si záběry přímo z místa události). I díky tomuto přístupu byla veřejnost médií informována objektivně a maximálně profesionálně.

Na stanici byli z volna povoláni příslušníci územního odboru Havlíčkův Brod. Část z nich byla nasazena do záchranných prací, část ponechána na stanicích.

Byl vymezen prostor pro práci ŠVZ. Stejně tak byl vymezen prostor pro odpočinek zasahujících hasičů, kde nejprve bylo využito zázemi fotbalového klubu v blízkosti zříceného mostu. Příslušníci ze stanic v Pelhřimově a Jihlavě posléze postavili stan a na místo události dopravili kontejner nouzového přežití. Pracovníci oddělení ochrany obyvatelstva územních odborů Pelhřimov a Havlíčkův Brod zajistili nápoje a stravu pro zasahující záchranáře. Logistické zabezpečení řešili ve spolupráci se samosprávou obce.

■ **Nasazení ÚSAR týmu HZS ČR**

Po příjezdu ÚSAR týmu HZS ČR v 17.20 hodin a po předání a vyhodnocení všech poznatků se pokračovalo v záchrane v součinnosti s velitelem tohoto odřadu. Na místo události byla povolána těžká technika ze Záchranného útvaru HZS ČR (ZÚ HZS ČR), vyžádány byly i osvětlovací prostředky pro pokračování prací za tmy. Šterbinovou kamerou byla zjištěna situace u zavaleného dělníka. Použitím rozpěrných válců, pneumatických vaků a výdřevy byly stabilizovány pohnuté kvádry. Ručním nářadím hasiči pomalu odhrabávali zeminu u zasypaného

VELKÉ POŽÁRY

od 14. 9. do 27. 10. 2014

15. 9. • **Penzion**, Rozvadov-Svatá Kateřina, okr. Tachov.
Příčina – technická závada elektroinstalace. **Škoda** – 1 000 000 Kč.
16. 9. • **Stabilizační tunel plastových kopyt**, Zlín.
Příčina – v šetření. **Škoda** – 2 000 000 Kč.
• **Pásový dopravník**, Vintřov, okr. Sokolov.
Příčina – v šetření. **Škoda** – 3 500 000 Kč.
17. 9. • **Osobní automobil BMW**, Mýto, okr. Rokycany.
Příčina – technická závada motoru. **Škoda** – 1 500 000 Kč.
19. 9. • **Dva osobní automobily VW a Mercedes GL**, Ořechov, okr. Brno-venkov. *Příčina* – úmyslné zapálení. **Škoda** – 1 500 000 Kč.
• **Kamion s návěsem a nákladem parafinových svíček**, dálnice D 8 - Všetudy, okr. Mělník.
Příčina – v šetření. **Škoda** – 2 770 000 Kč.
22. 9. • **Operační sál nemocnice**, Frýdek-Místek. *Příčina* – technická závada nápojového automatu. **Škoda** – 29 110 000 Kč. Evakuováno 6 osob.
24. 9. • **Dřevovýroba**, Těmice, okr. Hodonín.
Příčina – vznícení pilin. **Škoda** – 1 000 000 Kč. Zraněna 1 osoba.
1. 10. • **Garáž rodinného domu**, Slavkov u Brna, okr. Vyškov.
Příčina – v šetření. **Škoda** – 2 200 000 Kč. Zraněna 1 osoba.
4. 10. • **Česací stroj na ovoce**, Choťovice, okr. Kolín.
Příčina – v šetření. **Škoda** – 1 200 000 Kč.
5. 10. • **Sklad slámy**, Kramolna-Trubějov, okr. Náchod.
Příčina – v šetření. **Škoda** – 5 800 000 Kč.
6. 10. • **Sklad sena**, Újezd, okr. Olomouc.
Příčina – v šetření. **Škoda** – 3 000 000 Kč.
14. 10. • **Řezačka na kukuřici**, Soběšice-Mačice, okr. Klatovy.
Příčina – technická závada. **Škoda** – 6 500 000 Kč.
16. 10. • **Byt ve druhém patře desetipatrového panelového domu**, Chodov, okr. Sokolov. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 4 500 000 Kč. Zraněno 18 osob. Zachráněno a evakuováno 82 osob.
18. 10. • **Teleskopický manipulátor**, Vysočina-Svobodné Hamry, okr. Chrudim. *Příčina* – závada elektroinstalace. **Škoda** – 1 070 000 Kč.
• **Prodejna motocyklů**, Milotice, okr. Hodonín. *Příčina* – technická závada elektroinstalace motocyklu. **Škoda** – 2 000 000 Kč.
19. 10. • **Tkalcovna**, Nové Město nad Metují, okr. Náchod.
Příčina – závada elektroinstalace. **Škoda** – 2 300 000 Kč.
22. 10. • **Dva traktory v areálu ZD**, Sebranice, okr. Blansko.
Příčina – v šetření. **Škoda** – 1 500 000 Kč.
23. 10. • **Kamion s přívěsem**, Kozlov, okr. Jihlava.
Příčina – technická závada. **Škoda** – 1 120 000 Kč.
24. 10. • **Historická budova ze 14. století**, Bělá nad Radbuzou, okr. Domažlice. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 1 000 000 Kč.
25. 10. • **Rekreační chata**, Hřčava, okr. Frýdek-Místek.
Příčina – v šetření. **Škoda** – 1 000 000 Kč.
• **Rodinný dům**, Ostrava-Proskovice.
Příčina – v šetření. **Škoda** – 1 000 000 Kč.
• **Bývalá drůbežárna**, Tachov.
Příčina – v šetření. **Škoda** – 1 000 000 Kč.
27. 10. • **Sklad sena**, Borovany, okr. České Budějovice.
Příčina – v šetření. **Škoda** – 2 000 000 Kč.
• **Rekreační chalupa**, Hejnice-Ferdinandov, okr. Liberec.
Příčina – technická závada televizoru. **Škoda** – 1 000 000 Kč.

plk. Ing. Vladimír VONÁSEK, MV-generální ředitelství HZS ČR

dělníka, až byl umožněn přístup lékaři, aby mohl zjistit životní funkce. Následně zraněnému aplikoval zklidňující prostředky, zajistil přísuv kyslíku a příkrývky. V odhrabávání hasiči pokračovali až do chvíle, kdy byl možný přístup k zavalenému muži a mohli začít s jeho postupným vyprošťováním. Po vyproštění byl uložen na nosítka (Scup), na nich pak po 19.00 hodině vytažen ze zřícené konstrukce a po nezbytném ošetření přenesen do vrtulníku, kterým byl transportován do královéhradecké nemocnice.

■ **Vyproštění zavalených osob těžkou technikou**

Po vyproštění zraněného dělníka sutiny opět prohledávali psy. Postupně prošli obě křídla zříceného mostu a shodně označili další místa, kde se nacházely zavalené osoby. Označený prostor se shodoval s místy, která určil zraněný dělník. Průzkum označeného prostoru byl proveden echolotem a šterbinovou kamerou. Nebyla zaznamenána žádná známka ani signál, který by svědčil o výskytu živých osob pod sutinami. Proto byla nasazena těžká technika (pásový bagr z firmy provádějící rekonstrukci) na odstranění levé části zříceného mostu. Zároveň se pneumatickými a elektrickými kládavy začala narušovat svrchní část mostu na pravém křídle. Byla využita osvětlovací technika (agregáty se světlomety a osvětlovací balony).

Pro rychlejší odstraňování sutí si VZ vyžádal sací bagr. Po postupném odbagrování levé části zříceného mostu byl pod sutinami objeven třetí zavalený dělník. Ručními nástroji se podařilo jeho tělo postupně odhrabat a vynést. Byl zřízen speciální přístřešek za účelem ohledání těl lékařem a policejním vyšetřovatelem.

Po nález třetího těla byl bagr nasazen na vyprošťování tělesa mostu na protilehlé straně, kde byla bouracím kladivem narušena konstrukce a materiál byl následně odebrán. Před půlnocí byla na místo události dopravena těžká technika ze ZÚ HZS ČR z Hlučína, která byla ihned nasazena na odebrání velkých žulových kvádrů v prostoru, kde byl předpoklad, že se nacházejí těla pohřešovaných dělníků.

Kládami, popruhy a lany a ukotvením do jednoho ze zasahujících jeřábů byl zabezpečen pravý svah nad spadlým mostem proti pádu zeminy.

Postupně byly odebírány části zřícené konstrukce a byla nalezena další tři mrtvá těla zavalených dělníků ve frekvenci přibližně po jedné hodině práce. Poslední tělo bylo vyproštěno po 03.00 hodině následujícího dne.

■ **Ukončení zásahu**

Po vyproštění těl byly záchranné práce ukončeny a jednotky PO se začaly postupně vracet na základny. Činnost byla

ukončena na základě poznatku, že žádná zainteresovaná firma na rekonstrukci nepostrádala nikoho ze zaměstnanců a ani v obci nebyl nikdo pohřešován. Z těchto důvodů rozhodl VZ o přerušení práce a odpočinku záchranářů do rozednění. Na místě události zůstala pouze jednotka ZÚ HZS ČR a hlídka Policie ČR.

Druhý den se po rozednění pokračovalo v prohledávání a odtěžování zříceného mostu. Těžkou technikou byly všechny části zříceného mostu přemístěny a ve spolupráci s kynology byla tak definitivně vyloučena možnost zavalení dalších osob. Zásah byl ukončen, místo zásahu předáno firmě zodpovídající za rekonstrukci silnice a jednotky PO se vrátily na základny.

■ **Specifika zásahu**

■ **Pozitiva**

- velmi dobrá spolupráce s ÚSAR týmem,
- koordinace činnosti štábem velitele zásahu,
- nasazení těžké techniky ZÚ HZS ČR z Hlučína a stavební firmy,
- vytvoření nezbytného zázemí pro zasahující záchranáře,
- týlové zajištění ve spolupráci s místní samosprávou,
- dostatečné vytýčení zóny pro zásah,
- dostatek jednotek PO pro zajištění střídání,
- přítomnost psychologů Policie ČR a HZS Kraje Vysočina na místě události,
- využití sacího bagru,
- dobrá spolupráce s médii,
- pod konstrukcí mostu byla před jeho rekonstrukcí umístěna svodová trubka pro odtok vody, což ulehčilo zásah s ohledem na stále zachovaný přirozený odtok vody,
- odzkoušení některých taktických postupů:
 - mikrotrhací práce,
 - porovnání vyhledávacích schopností psů s realitou nálezu mrtvých těl,
 - bourací postupy na kamenino-betonové konstrukci,
 - jistící práce.

■ **Negativa**

- špatná dopravní dostupnost (komplikace při uzavírkách silnic); v okolí bylo uzavřeno několik komunikací z důvodu oprav mostu,
- komplikovaný přístup zvláště pro těžkou techniku, protože se najíždělo silnicemi III. třídy nebo místními spojovacími komunikacemi.

mjr. Mgr. Martin SEDLÁČEK, npor. Ing. Jiří PRCHAL, kpt. Ing. Bc. Petra MUSILOVÁ, HZS Kraje Vysočina, foto archiv HZS Kraje Vysočina

Nabízíme možnost školení a seminářů ve Školícím středisku K.B.K. fire, s.r.o.

Více informací naleznete na: www.kbkfire.cz/skolici-stredisko

FIRE JACK

STABILNÍ HASÍČÍ ZAŘÍZENÍ AEROSOLOVÉ

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

spolehlivý systém zabezpečení prostor a zařízení proti požárům
vhodný do archivů, serveroven a prostředí s nebezpečím výbuchu

EKOLOGICKÉ • EKONOMICKÉ • EFEKTIVNÍ

BESY CO spol. s r.o.
Kvapilova 9/958
150 00 Praha 5
Tel./fax: +420 257 215 632
GSM: +420 775 225 061
e-mail: besyco@besyco.cz
www.besyco.cz

Nová pravidla kontrolní činnosti na úseku požární ochrany

Dnem 1. ledna 2014 nabyl účinnosti zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), který zrušil zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole. Následně bylo nutné přistoupení k přehodnocení všech právních předpisů, které se dotýkají kontrolní, inspekční nebo související činnosti. Také na úseku požární ochrany bylo nutné provést některé změny, počínaje zákonem o požární ochraně a konče novelou vyhlášky o požární prevenci, jejíž vydání ve Sbírce zákonů se očekává v nejbližší době.

Nový kontrolní řád

Cílem nového kontrolního řádu je stanovení obecných pravidel kontrolního postupu, která budou aplikovatelná na většinu kontrol. Ve zvláštních zákonech zůstávají pouze odůvodněné výjimky, kdy úprava podle kontrolního řádu nevyhovuje specifickým požadavkům určitých kontrol. Ke zcela nové právní úpravě kontroly se přistoupilo proto, že právní úprava kontrolních postupů ve veřejné správě byla značně roztržistěná, nejednotná a mnohdy duplicitní, resp. multiplicitní nebo naopak nedostatečná, upravená jen interními normativními akty, popř. vůbec. Reaguje též na některé aktuální trendy, především koordinaci a spolupráci v oblasti kontrol, ať už ve formě předávání získaných informací nebo koordinování jednotlivých kontrol až po souběžné provedení různých kontrol několika kontrolními orgány u téhož kontrolovaného subjektu. Díky této úpravě lze získat komplexnější zjištění a na jejich základě doporučit nebo uložit adekvátnější opatření k nápravě. V neposlední řadě řeší zveřejňování informací o výsledcích kontrol za účelem zvýšení transparentnosti a informování veřejnosti. Jedná se v podstatě o průřezovou právní úpravu, která se obecně dotýká na jedné straně kontrolních orgánů, tj. všech orgánů veřejné správy, které provádí kontrolní činnost, a na druhé straně fyzických a právnických osob, které provozují činnosti, jež jsou předmětem kontroly, popř. s ní souvisí. Základním cílem nového kontrolního řádu je odstranění identifikovaných nedostatků stávající právní úpravy, včetně snížení nadměrné zátěže kontrolovaných subjektů a zajištění právní jistoty adresátů norem.

Na zpracování této obecné úpravy bylo navázáno úpravou procesních postupů ze zvláštních právních předpisů, včetně zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. Výsledkem je ucelená obecná právní úprava kontrolního postupu, kompatibilní jednak se základním obecným procesněprávním předpisem v oblasti veřejného práva, tj. zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, a rovněž se zvláštními právními úpravami, které obsahují toliko výlučná specifika příslušné kontrolní činnosti. Základní filosofií nové právní úpravy, a v podstatě koncepcí celého kontrolního řádu, je v co největší míře zachovat a respektovat právní

jistotu kontrolovaných osob, avšak současně umožnit kontrolnímu orgánu účinné vymáhání plnění s kontrolou souvisejících povinností, a tudíž účinnou a efektivní realizaci kontroly a jejího účelu. S tím souvisí též úprava donucovacích prostředků v podobě pokut.

(Pozn. autorky: Informace byly čerpány z důvodové zprávy.)

Novela zákona o požární ochraně

Na vydání kontrolního řádu reaguje zákon č. 64/2014 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím kontrolního řádu. Část druhá citovaného zákona obsahuje novelu zákona o požární ochraně a část třicátá osmá novelu zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Novelizovaná úprava reaguje výslovně na nový procesní postup kontroly. Orgány státního požárního dozoru podle nové právní úpravy vyhotovují o výsledcích kontroly protokol a nikoliv jako dosud zápis. V protokolu uvádějí pouze svá zjištění, ale neuvádějí opatření ani lhůty k jejich odstranění. V každém protokolu, ve kterém jsou uvedeny zjištěné nedostatky, musí být stanovena lhůta k podání písemné zprávy o odstranění nedostatků orgánu vykonávajícímu státní požární dozor.

Novela zákona o Hasičském záchranném sboru České republiky řeší pověření ke kontrole (§ 4 kontrolního řádu) formou průkazu, který vydává ve své působnosti Hasičský záchranný

sbor České republiky a který se předkládá společně se služebním průkazem.

Novela vyhlášky o požární prevenci

Cílem novely vyhlášky č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci), je harmonizovat prováděcí právní předpis s novelizovaným zákonem o požární ochraně, potažmo s kontrolním řádem. Vyhláška o požární prevenci stanovuje podrobnosti k výkonu státního požárního dozoru, tedy i kontroly dodržování povinností stanovených předpisy o požární ochraně. Obsah novely reaguje zejména na novou terminologii (např. protokol místo zápisu), odstranění duplicitních procesních institutů (oznamování komplexní kontroly) a také zpřesňuje vybraná ustanovení, která v praxi činila obtíže a ke kterým se přistupovalo nejednoznačně, což se projevovalo v závěrech kontrolních zjištění. Mezi takové úpravy patří zejména úprava § 7 – kontroly provozuschopnosti požárně bezpečnostních zařízení a § 9 kontroly provozuschopnosti hasicích přístrojů. Text se zpřesňuje v tom smyslu, že orgány státního požárního dozoru nejsou oprávněny kontrolovat způsob provedení těchto kontrol, ale kontrolují pouze, zda jsou tato zařízení provozuschopná. V neposlední řadě se upravily některé definice pro účely začleňování činností do kategorií činností se zvýšeným požárním nebezpečím, které byly změněny v souvislosti se změnami ve stavebním právu a jejichž změna již neodpovídala členění činností podle míry požárního nebezpečí. Zejména se jedná o definice stavby pro obchod, pro shromažďování většího počtu osob, pro osoby se sníženou schopností pohybu a orientace a stavby ubytovacích zařízení. Veškeré úpravy by měly přispět k základnímu cíli kontrolní činnosti, tj. v co největší míře zachovat a respektovat právní jistotu kontrolovaných osob, jak je zmíněno výše v části k novému kontrolnímu řádu.

Jakmile vyjde novela vyhlášky o požární prevenci ve Sbírce zákonů České republiky, budou její text a podrobnější informace ke změnám zveřejněny v časopisu 112.

plk. Ing. Květoslava SKALSKÁ,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto archiv redakce

Větrání hromadných garáží proudovými ventilátory

Článek popisuje vybrané oblasti větrání hromadných garáží. Pozornost je zaměřena na větrání proudovými ventilátory, jejichž výskyt je stále frekventovanější. V textu je popsána charakteristika větrání proudovými ventilátory, vybrané zásady pro navrhování a ověřování účinnosti proudové ventilace, její pozitivita a negativa. Zvláštní pozornost je věnována ověřování vlastností proudové ventilace jako systému.

Členění garáží

Garáže se člení z řady hledisek. Pro potřeby článku se jeví jako využitelné členění zejména z hlediska stavebního uspořádání, druhu vozidel, druhu paliva a větrání.

Podle stavebního uspořádání se garáže rozdělují na:

- jednotlivé,
- řadové,
- hromadné. [1], [2]

Podle druhu vozidel se garáže třídí do těchto skupin:

- garáže skupiny 1 (osobní automobily, dodávkové automobily a jednostopá vozidla),
- garáže skupiny 2 (nákladní automobily, autobusy a speciální automobily),
- garáže skupiny 3 (traktory a samojízdné pracovní stroje). [2]

Podle druhu paliva se vozidla člení do dvou skupin, a to:

- s kapalnými palivy nebo elektrickými zdroji,
- s plynými palivy, popř. v kombinaci s elektrickým zdrojem.

V garážích, kde není vymezen druh paliv, nebo kde nejsou kontrolovatelná vozidla podle druhu paliva, se předpokládá rovněž přítomnost vozidel s plynými palivy (např. garáže obchodních center). [2]

Podle větrání se hromadné garáže člení na požární úseky:

- otevřené (parametr odvětrání $F_0 \geq 0,08 \text{ m}^{1/2}$),
- částečně otevřené ($0,025 \leq F_0 < 0,08 \text{ m}^{1/2}$),
- uzavřené (ostatní). [2]

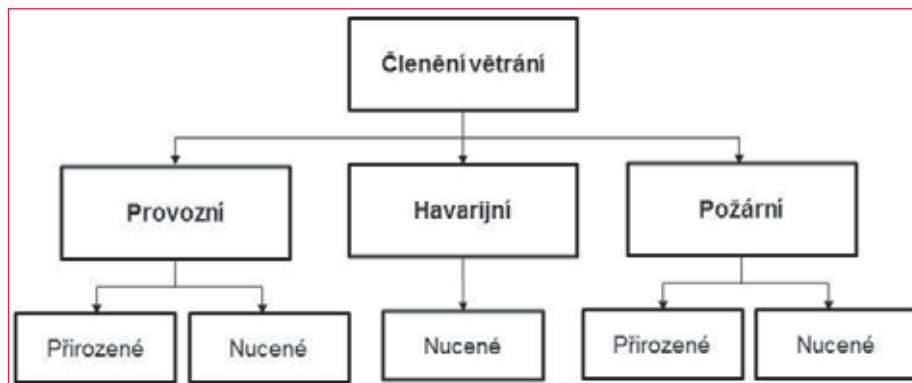
Členění z hlediska větrání má značný význam na řešení garáží (např. z hlediska velikosti požárního úseku, řešení únikových cest).

Pozornost bude dále zaměřena pouze na hromadné garáže s možným výskytem vozidel všech druhů paliv.

Požadavky na větrání hromadných garáží

V prostorách garáží se navrhuje následující druhy větrání:

- *provozní větrání* (zajišťuje nepřekročení přípustných koncentrací škodlivin v ovzduší garáže),
- *havarijní větrání* (zajišťuje ředění hořlavých látek s nebezpečím výbuchu v garáži tak, aby nebylo dosaženo jejich dolní meze výbušnosti),

Obr. 1 Členění větrání hromadných garáží

- *požární větrání* (odvádí kouř a teplo vznikající při požáru z prostoru garáže). [1]

Členění větrání hromadných garáží je znázorněno na obr. 1.

Větrací systémy se z hlediska druhu navrhuji jako *samostatné* nebo *kombinované*. Provozní větrání nebude dále předmětem tohoto článku.

Havarijní větrání

Pro parkování vozidel na plyná paliva je možné vyčlenit celou garáž nebo pouze vyhrazený prostor hromadné garáže, který je stavebně oddělen pro zabezpečení větrání tohoto prostoru a současně může tvořit samostatný požární úsek. V novostavbách hromadných garáží s více než 27 parkovacími stáními musí být nejméně 10 % parkovacích stání navrženo tak, aby umožňovala parkování vozidel na plyná paliva. [1]

Prostor pro parkovací stání s vozidly na plyná paliva se vybavuje *systémem havarijního větrání*. Při detekci úniku plyného paliva ze zaparkovaného vozidla musí havarijní větrání zajistit nejméně šestinásobnou výměnu vzduchu za hodinu ve vyhrazeném úseku garáže nebo v celé garáži, pokud je celá určena pro parkování vozidel s pohonem na plyná paliva. [1]

Při dosažení stanovené objemové koncentrace dolní meze výbušnosti jsou do činnosti uváděna následující zařízení:

- při 10 % dolní meze výbušnosti dochází k aktivaci nuceného provozního větrání (pokud je v garáži instalováno),
- při 20 % dolní meze výbušnosti dochází k aktivaci havarijního větrání,

- při 50 % dolní meze výbušnosti dochází k vyhlášení požárního poplachu a současně je zakázán vjezd dalších vozidel do garáže. [1]

Podrobnosti o havarijním větrání jsou dále rozvedeny v literatuře [3].

Požární větrání

Požární větrání garáží se navrhuje podle Přílohy I ČSN 73 0804 [2]. Jednou z variant požárního větrání je *větrání proudovými ventilátory*.

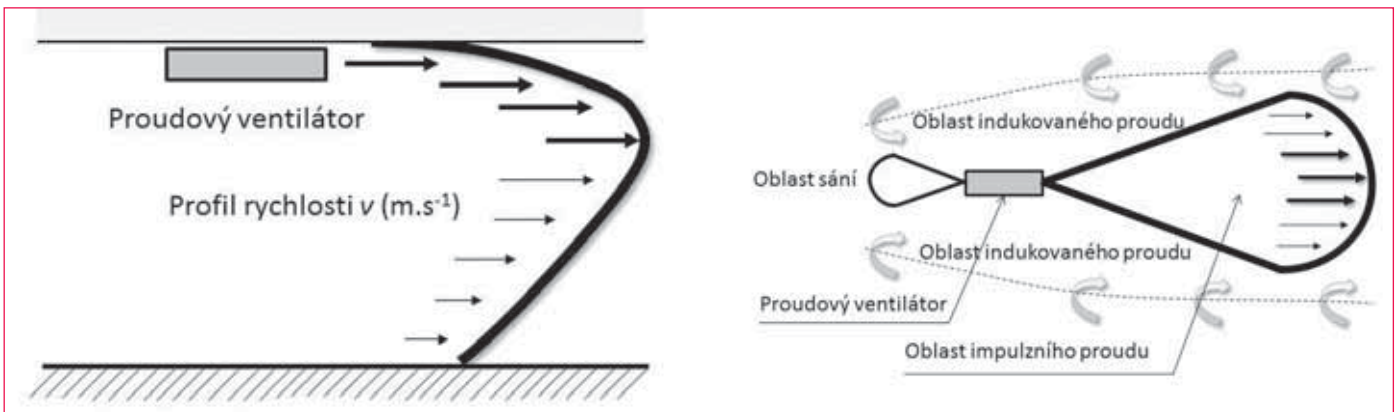
Pro návrh větrání garáží lze dále využít zejména BS 7346-7 Components for smoke and heat control systems – Part 7: Code of practice on functional recommendations and calculation methods for smoke and heat control systems for covered car parks [4] a (EN) 12 101-11 Smoke control in covered vehicle parks, která je řešena CEN/TC 191/SC 1 (dokument je v současné době v rozpracovaném stavu).

Charakteristika větrání proudovými ventilátory

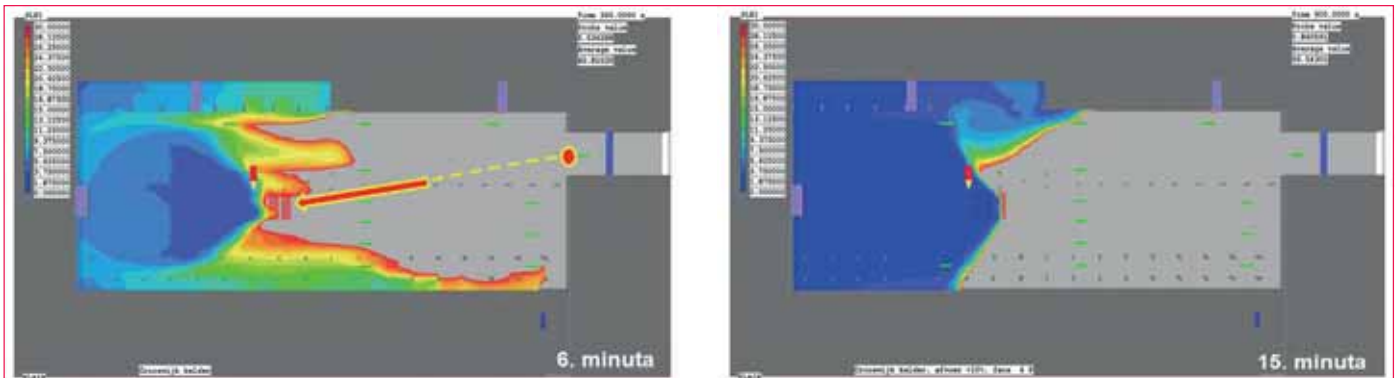
Systémy větrání proudovými ventilátory jsou označovány synonymy jako *impulzní větrací systémy*, *indukční větrací systémy*, *JET systémy* a *náporové nebo vytlačovací větrací systémy*. Ve všech případech se jedná o zařízení, kde podstatnou roli zaujímají proudové ventilátory, ačkoli se v daném větracím systému zpravidla nejedná o ventilátory jediné.

Popisované větrací systémy jsou založeny na principu nasávání okolního vzduchu ventilátory a jeho vytlačování vysokou rychlostí v určitém směru, tzv. *impulzní princip*¹⁾. Při výstupu proudu vzduchu z ventilátoru dochází k „tlačení

¹⁾ Impulzem se zpravidla rozumí náhlá změna podmínek, která vyvolá změnu další. Impulz síly I (N.s) je vektorová fyzikální veličina, která vyjadřuje časový průběh působení síly. Velikost impulzu síly závisí na velikosti síly a na čase, po který síla působí.

Obr. 2 Znáznornění profilu rychlosti a obrazu proudění vzduchu proudového ventilátoru

Obr. 3 Ilustrační znázornění počítačové simulace viditelnosti ve výšce 2,1 m v 6. a 15. minutě požáru při větrání proudovými ventilátory [7]

Obr. 4 Ukázka instalace proudových a odsávacích ventilátorů [7]

vzduchu“ a současně k „přisávání okolního vzduchu“, tzv. *indukční efekt*. Množství pohybujícího se vzduchu v prostoru je podstatně větší než množství vzduchu, které prochází ventilátorem. [5]

Profil rychlosti a obraz proudění vzduchu proudového ventilátoru je znázorněn na obr. 2.

■ Vybrané zásady pro navrhování požárního větrání proudovými ventilátory

Větrání proudovými ventilátory se využívá pro větrání řadových a hromadných garáží.

V České republice jsou stručné zásady pro navrhování proudové ventilace stanoveny v literatuře [2].

Pokud parametr odvětrání F_0 u hromadných garáží, které mají být

považovány za otevřené, činí alespoň $F_0 \geq 0,045 \text{ m}^{1/2}$ a u garáží, které mají být hodnoceny jako částečně otevřené, činí alespoň $F_0 \geq 0,015 \text{ m}^{1/2}$, potom lze instalaci proudové ventilace zajistit takové zvýšení výměny plynů, že garáže mohou být považovány za otevřené nebo částečně otevřené. Současně je stanovena vzdálenost výustek ventilátorů od výtokových otvorů v obvodových stěnách s poznámkou, že takový systém větrání lze realizovat pouze jako nucené větrání.

Při návrhu se u garáží vozidel skupiny 1 doporučuje počítat s tepelným tokem sdíleným prouděním alespoň 1,5 MW (při součinnosti SSHZ²⁾) nebo 4 MW (bez součinnosti SSHZ). Vozidla musí být umístěna v jedné úrovni (nikoli nad sebou). Není bez zajímavosti,

že výkony návrhových požárů stanovené v zahraniční literatuře činí 4 MW (při součinnosti SSHZ) nebo 8 MW (bez součinnosti SSHZ) [4]. V tomto kontextu je nutné hodnoty návrhových požárů uvedené v ČSN 73 0804 považovat za poddimenzované.

Ačkoli nebyly v předchozích odstavcích doslovně citovány všechny stanovené zásady, je patrné, že se jedná jen o velmi „povrchní vodítko“, zahrnující pouze jednu z forem návrhu větrání proudovými ventilátory, kterou je větrání přímo do obvodových stěn objektu. V praxi jsou však zpravidla instalovány systémy sestávající jak z vlastních proudových ventilátorů usměrňujících proudění kouře v horizontálním směru, tak z ventilátorů, které zajišťují odsávání kouře ve

²⁾ Samočinné stabilní hasící zařízení.

vertikálním směru a jejich odvod mimo stavební objekt. Konkrétní návrhy je nezbytné doplnit požadavky z jiných předpisů, kdy v současné době je využitelná především norma BS 7346-7, případně metodiky subjektů, které proudové ventilátory vyrábějí nebo navrhuji.

Technická norma BS 7346-7 je však ve vztahu k požárnímu větrání založena na odlišné filosofii než národní kodex norem požární bezpečnosti. Požární větrání proudovými ventilátory je navrhováno pro jeden nebo více následujících důvodů:

- na pomoc hasičům odstranit kouř z garáží v průběhu požáru a po jeho likvidaci,
- pro udržení zásahových cest pro hasiče bez přítomnosti kouře až k těsné blízkosti ohniska požáru,
- k ochraně únikových cest z garáží³⁾.

[4] Proudové ventilátory lze využít pro každý z prezentovaných cílů. Zjednodušeně je možné uvést, že nejnižší nároky jsou kladeny na systém určený „na pomoc hasičům odstranit kouř z garáží v průběhu požáru a po jeho likvidaci“, přičemž je jako návrhová hodnota využíván požadavek na desetinásobnou výměnu vzduchu za hodinu.

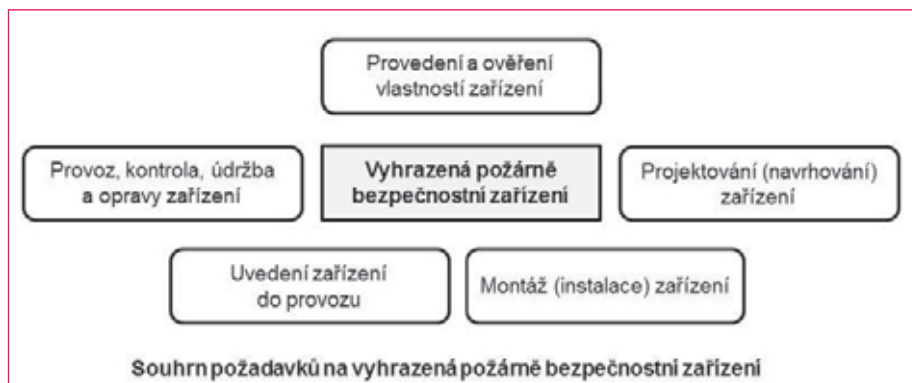
Ve většině případů, zejména u systému „pro udržení zásahových cest pro hasiče bez přítomnosti kouře až k těsné blízkosti ohniska požáru“ a systému „k ochraně únikových cest z garáží“, se považuje za žádoucí ověření účinnosti systému před instalací *simulací zónovým modelem* nebo *modelem typu pole* (Computational fluid dynamics model CFD) [4]. V praxi je poměrně často využíván model Fire Dynamics Simulator (FDS), který je produktem National Institute of Standards and Technology, Maryland, USA [6].

Pozornost je nutné při návrhu věnovat rovněž interakci SSHZ a proudové ventilace. Obecně platí zásada, že *jednotlivé systémy by se neměly vzájemně negativně ovlivňovat*. Do určité míry je možné negativní působení eliminováno tím, že proudové ventilátory jsou instalovány nad komunikacemi (jízdní dráhou vozidel) a hlavice SSHZ jsou umístěny nad parkujícími vozidly. Interakci je nutné řešit také ve vztahu k dalším zařízením, jako např. jiné větrací systémy, osvětlení, značení, zvukové systémy, další bezpečnostní systémy. [4]

Po ukončení instalace má být zařízení prohlédnuto, předvedeno, přezkoušeno a ověřeno splnění parametrů. Zařízení musí být vybaveno stanovenou dokumentací. [4]

■ Ověřování vlastností systému proudové ventilace

Zařízení pro odvod kouře a tepla je výrobkem, u kterého jsou prokazovány vlastnosti v souladu se zákonem č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších

Obr. 5 Zvláštní požadavky stanovené na vyhrazená požární bezpečnostní zařízení [10]

předpisů. Postup pro klasifikaci prvků a systémů pro usměrňování pohybu kouře stanoví ČSN EN 13 501 – 4 Požární klasifikace stavebních výrobků a konstrukcí staveb – Část 4: Klasifikace podle výsledků zkoušek požární odolnosti prvků systémů pro usměrňování pohybu kouře.

Prokazování vlastností komponentů zařízení pro odvod kouře a tepla je v současné době standardní záležitostí.

Proudová ventilace je však „novým zařízením“, které je ze strany orgánu státní správy na úseku požární ochrany, ale také odborníků zabývajících se větráním staveb, přijímáno s určitou nedůvěrou. Obezřetnost může být do určité míry oprávněná. V některých směrech je činnost proudové ventilace a její konečné působení odlišné od „běžných zařízení“ pro odvod kouře a tepla.

Vhodným řešením pro stanovení transparentních pravidel z hlediska návrhu, montáže, uvádění do činnosti a provozování se jeví *ověření vlastností systému proudové ventilace* (nikoli pouze komponentů), obdobně jako je tomu u elektrické požární signalizace a samočinných stabilních hasicích zařízení.

Při ověřování vlastností lze vycházet z nařízení vlády č. 163/2002 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na vybrané stavební výrobky, ve znění nařízení vlády č. 312/2005 Sb. *Certifikát k výrobku*, tj. systému odvodu kouře a tepla, se vydává v souladu s § 5a odst. 1 citovaného nařízení vlády, přičemž podkladem pro vydání certifikátu je *stavební technické osvědčení*.

Obsahem stavebního technického osvědčení je zejména:

- technický popis výrobku a jeho identifikace,
- vymezení způsobu použití výrobku ve stavbě, případně omezení použití,
- přehled dokladů sloužících k certifikaci výrobku,
- přehled použitých technických předpisů, technických norem, případně jiných dokumentů,
- údaje o technických vlastnostech výrobků, jejich úrovních a způsobech jejich zajištění,
- požadavky na řádné fungování systému kontroly výrobků a kontroly

dodržení stanovených požadavků výrobků u výrobce. [8]

Jednou z nejvýznamnějších částí stavebního technického osvědčení je část „*údaje o technických vlastnostech výrobků, jejich úrovních a způsobech jejich zajištění*“. Zde jsou podrobně stanoveny podmínky aktivace zařízení, doby odezvy, provozní bezporuchovosti, účinnosti odvodu kouře a horkých plynů atd. Mezi stanovené podmínky může být zařazeno např.:

- omezení pro uvedení proudových ventilátorů do činnosti až po opuštění osob (uplynutí doby evakuace),
- provedení výpočtů pro nejnepríznivější podmínky z hlediska možného zdroje a místa požáru, přičemž výpočty musí být kontrolovatelné,
- nezbytnost provedení simulace vývoje kouře a tepla vhodným a ověřeným programem (dokumentace výrobku potom musí obsahovat použité matematické vzorce, vstupní předpoklady, výstupní hodnoty a informace, které se týkají ověření platnosti použitého požárního modelu),
- nutnost zajištění možnosti měření výkonových parametrů větracího systému v reálných podmínkách stavby. [8]

Je zřejmé, že *podmínky stanovené* při ověření vlastností systému proudové ventilace *mohou být zásadní* a je nezbytné k nim přihlížet. *Jednoznačně stanovené podmínky* současně vytváří *korektní prostředí* mezi zpracovatelem dokumentace, dodavatelem zařízení, jeho budoucím provozovatelem a orgánem státní správy na úseku požární ochrany, což by mělo umožnit rozsáhlejší využití proudové ventilace ve stavbách.

■ Ověření účinnosti proudové ventilace před uvedením do provozu

Zařízení pro odvod kouře a tepla jsou zařazena do kategorie vyhrazených požárně bezpečnostních zařízení, na která jsou stanoveny zvláštní požadavky (viz obr. 5). [9]

Při uvádění staveb do provozu dochází v rámci výkonu státního požárního dozoru k ověřování, zda byly dodrženy podmínky požární bezpečnosti staveb vyplývající z posouzených podkladů

³⁾ Terminologie je převzata z BS 7346-7.

Obr. 6 Ukázka realizace netoxické kouřové zkoušky [12]

a dokumentace, včetně podmínek vyplývajících z vydaných stanovisek.

Před uvedením požárně bezpečnostních zařízení do provozu zabezpečuje osoba, která provedla montáž, provedení *funkčních zkoušek*. Při funkčních zkouškách se ověřuje, zda instalované zařízení odpovídá projekčním a technickým požadavkům na jeho požárně bezpečnostní funkci. [9]

Podmínky znalostí, praktických dovedností, popřípadě technického vybavení osob provádějících funkční zkoušku, popř. kontrolu provozuschopnosti požárního větrání, mohou být stanoveny v průvodní dokumentaci výrobců zařízení. V případě, že průvodní dokumentace podmínky znalostí nestanoví, potom se za osobu vhodnou k provádění funkční zkoušky a kontroly provozuschopnosti považuje osoba s přiměřenými znalostmi dané problematiky a dostatečným technickým vybavením. [11]

Funkčnost požárního větrání se kromě obvyklých postupů, kterými je např. ověření chodu zařízení, nebo koordinace požárně bezpečnostních zařízení, *doporučuje ověřit měřením fyzikálních veličin návrhových parametrů*. Měření je zpravidla vhodné doplnit *netoxickou kouřovou zkouškou* pro sledování obrazu proudění vzduchu *prováděnou za účasti místně příslušného hasičského záchranného sboru kraje*. Jedná se zejména o požárně rizikové prostory z hlediska evakuace osob a z hlediska podmínek pro zásahové jednotky. Měření fyzikálních veličin a netoxická kouřová zkouška se provádí primárně před uvedením požárního větrání do provozu,

avšak pokud je to účelné, také při jeho provozu (např. po realizaci stavebních úprav, které mohou mít vliv na funkci požárního větrání). Postup je principiálně shodný pro nevýrobní i výrobní objekty. *Ověření návrhových parametrů měřením a provedení netoxické kouřové zkoušky by v případě proudové ventilace mělo být samozřejmostí*. Zpravidla se bude jednat také o jednu z podmínek stanovenou v rámci stavebního technického osvědčení. [8]

Na obr. 6 je znázorněna ukázka netoxické kouřové zkoušky realizovaná společností Novenco B.V. v Rotterdamu.

■ **Pozitiva a negativa proudové ventilace**

Proudová ventilace má ve srovnání se standardními zařízeními pro odvod kouře a tepla určité přednosti i zápory, obdobně jako jiné druhy techniky [13] nebo činnosti [14], [15].

Mezi přednosti lze zařadit zejména:

- intenzivní větrání prostoru (desetinásobná výměna za hodinu a vyšší),
- není nutná instalace horizontální části vzduchotechnických potrubí (eliminace problematické nízké světlé výšky garáží),
- možnost vytvoření sofistikovaného systému větrání, který reaguje s vazbou na konkrétní místo události,
- vytváří předpoklad pro zajištění účinného větrání pro vozidla poháněná plynnými palivy (v rámci návrhu by však mělo být prokázáno),
- vhodná kombinace provozního, havarijního a požárního větrání,
- náklady na instalaci (montáž) a provoz větracího systému s proudovými

ventilátory budou zpravidla nižší ve srovnání se standardními vzduchotechnickými systémy (u provozního větrání dochází při provozu k úsporám elektrické energie až 40 %),

- prostor je bez instalace větracích potrubí přehlednější a omezuje se konflikt ní křížení s ostatními rozvody.

Mezi zápory lze zařadit zejména:

- zařízení vyžaduje velmi pečlivý návrh zahrnující zpravidla více scénářů požáru (simulace požáru s využitím požárních modelů),
- nevytváří akumulaci vrstvy kouře v prostoru a tím by nemělo dojít k využití součinitelů c_p dle ČSN 73 0802 a Δc_p podle ČSN 73 0804 (podmínky stanovené technickými normami nejsou naplněny),
- proudovou ventilaci (netýká se vertikálních částí zařízení) je možné uvést do činnosti až po ukončení evakuace (je vhodné doplnit určitou časovou rezervou),
- větrání v prostoru není rovnoměrné (viz obr. 2),
- účinnost zařízení je nutné ověřit měřeními a netoxickou kouřovou zkouškou,
- nejasná možnost ovlivnění činnosti stabilních hasicích zařízení,
- může zrychlovat odhořívání materiálů rychleji než standardní zařízení pro odvod kouře a tepla.

■ **Závěr**

V řadě zahraničních zemí je větrání s využitím proudových ventilátorů vyvíjeno a instalováno již řadu let. Životaschopnost potvrzuje jejich široké uplatnění v praxi.

Větrání proudovými ventilátory je určitým novým trendem, který nachází

své uplatnění ve specifických prostorech, jako jsou stavby hromadných garáží nebo tunelů. Proudová ventilace může být v těchto prostorách nesporně přínosem. Jako každý systém však má své klady a zápory, které je nutné zohlednit při jejím návrhu, montáži, uvedení do provozu i provozování.

Poděkování

Děkuji společnosti Inexco Argosy, s.r.o., za poskytnuté informace a podklady. Děkuji Ing. Tomáši Pavlíkovi z HZS Zlínského kraje za poskytnuté konzultace.

Tento příspěvek vznikl za podpory projektu Ministerstva vnitra č. VG 20122014074 *„Specifické posouzení vysoce rizikových podmínek požární bezpečnosti s využitím postupů požárního inženýrství“*.

Literatura

- [1] ČSN 73 60 58 Jednotlivé, řadové a hromadné garáže. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2011.
- [2] ČSN 73 0804 Požární bezpečnost staveb - Výrobní objekty. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2010.
- [3] TPG 982 01 - Vybavení garáží a jiných prostorů pro motorová vozidla s pohonným systémem CNG. Praha: Český plynárenský svaz, 2013. ISBN 978-80-7328-142-7.

[4] BS 7346-7 Components for smoke and heat control systems - Part 7: Code of practice on functional recommendations and calculation methods for smoke and heat control systems for covered car parks. London: British Standards Institution, 2013.

[5] WISSINK, J., VAN BEEK, R. Jet-fan systems in sprinklered car parks. In International Conference Fire Safety of Construction Works. Warszawa: 2012. 7 p.

[6] Fire Modeling Information at NIST [online]. 2010 [cit. 2014-08-09]. Dostupné z: <http://www.nist.gov/fire-modeling.cfm?sort=date&first=2>.

[7] Archiv fotografií a podkladů společnosti Inexco Argosy, s.r.o. Praha: 2014.

[8] Inexco Argosy, s.r.o. Stavební technické osvědčení na výrobek Systému odvodu tepla a kouře z garáží bez použití potrubí - JET systém. Praha: PAVUS, a.s. AO 216, 2013.

[9] Vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci).

[10] POKORNÝ, Jiří. Výkon státní správy HZS ČR se zaměřením na požární větrání. In Sborník z 21. konference Klimatizace a větrání 2014. Praha: Společnost pro techniku prostředí, 2014. s. 165 - 170. ISBN 978-80-02-02520-7.

[11] Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. Metodický postup pro ověřování funkčnosti požárního

odvětrání [online]. Praha, 2010 [cit. 2014-08-09]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/metodicky-postup-pro-overovani-funkcnosti-pozarniho-odvet-rani.aspx>.

[12] Novenco B.V. Fotografie ze zkoušek větrání garáží v bytovém komplexu Wandeloord Blok B. Holandsko: 2013.

[13] MONOŠI, M. a kol.: Hasičská technika - vysokoškolská učebnice. 1. vyd. Žilina: EDIS, Žilinská univerzita v Žiline, 2013. 402 s. ISBN 978-80-554-0705-0.

[14] TOMÁŠKOVÁ, Marianna - BALÁŽIKOVÁ, Michaela - POKORNÝ, Jiří. Vybrané rizikové faktory ovlivňující hasiča počas zásahovej činnosti. In Sborník přednášek mezinárodní vědecké konference Advances in Fire & Safety Engineering 2012, Pokrok v požiarom a bezpečnostnom inžinierstve 2012. Zvolen: Technická univerzita vo Zvolene, Drevárska fakulta, Katedra požiarnej ochrany a Požiarno-technický a expertízny ústav MV SR, 2012. s. 311 - 319. ISBN: 978-80-228-2374-6 (sborník CD), ISBN: 978-80-228-2375-3.

[15] MARKOVÁ, I. - TEREŠOVÁ, L. - CHROMEK, I. - MRAČKOVÁ, E. - SKROVNÝ, R. - ZELENÝ, J. - KRAKOVSKÝ, A. - FLACHBART, J. - MRAČKOVÁ, E. Ochrana osôb a majetku pred požiarom. Zvolen: Technická univerzita vo Zvolene, 2011. 382 s. ISBN 978-80-228-2329-6.

plk. Ing. Jiří POKORNÝ, Ph.D., MPA,
HZS Moravskoslezského kraje,
foto archiv autora

**Vaše bezpečnost:
Spolehněte se na
evropskou jedničku
v oboru požární
ochrany**

- Využijte více než sto let zkušeností v oblasti kontrol a certifikace v oboru požární ochrany.
- Vše v jednom: stavebně právní a technicko pojišťovací přejímací kontroly od plánování projektů až po revize.
- Závady požárně bezpečnostních zařízení určených k ochraně osob a majetku odhalíte s VdS ihned, a ne až při požáru.

VdS

Inspected.
Approved.
Safe.

www.vds.de/en

Systém dozimetrického zabezpečení HZS ČR

V souvislosti s pořízením osobních dozimetrů pro příslušníky HZS ČR bylo třeba vytvořit systém, který by umožňoval efektivní využití údajů, které tyto přístroje naměří. V roce 2014 bylo ukončeno testování systému a v roce 2016 bude systém certifikován Státním úřadem pro jadernou bezpečnost. Systém umožňuje, kromě dalších operací, jednoznačně registrovat dávku, kterou obdrží hasič při radiační mimořádné události.

Systém elektronické osobní dozimetrie

Příslušníci HZS ČR mohou být při výkonu služby vystaveni účinkům ionizujícího záření. Může jít o dopravní nehodu automobilu převážejícího zdroj ionizujícího záření (ZIZ), o požár na pracovišti se ZIZ nebo jejich nálezy. Navíc jednotky požární ochrany plní úkoly ochrany obyvatelstva v zóně havarijního plánování jaderných elektráren. V neposlední řadě mohou čelit následkům teroristického útoku s použitím disperzní radiologické zbraně (špinavé bomby). Všechny tyto události patří do kategorie radiačních mimořádných událostí, které mohou jednotky PO jako prvosledové jednotky řešit. Podle statistické ročenky MV-generálního ředitelství HZS ČR se za posledních 10 let událo 12 radiačních mimořádných událostí.

V souvislosti s předsednictvím ČR Evropské unii byly jednotky HZS kraje na konci roku 2008 masivně vybaveny elektronickými osobními dozimetry MGPI SOR/R022, které jsou určeny zejména pro sledování dávek obdržených příslušníky při mimořádných událostech. V roce 2014 HZS ČR disponuje více než 800 osobními dozimetry, dále pak např. 500 zásahovými dozimetry a stejným počtem radiometrů. Počet osobních dozimetrů závisí na předurčenosti jednotky PO pro mimořádné události s výskytem nebezpečných látek. Platí však, že musí být zabezpečeno plošné pokrytí osobními dozimetry – u profesionálních hasičů neexistuje stanice, která by nebyla vybavena alespoň jedním přístrojem, což je z evropského hlediska naprosto unikátní. Z hlediska prostředků radiačního průzkumu patří HZS ČR k nejlépe vybaveným sborům v Evropě.

Sledování dávek je jedním ze základních předpokladů radiační ochrany. Bojový řád jednotek požární ochrany

ukládá povinnost zaznamenat do osobního spisu zasahujícího dávku vyšší než 1 mSv za zásah.

Pro systematické sledování dávek obdržených příslušníky HZS ČR začal být v roce 2009 budován **systém elektronické osobní dozimetrie (SEOD)**. Zavedení systému umožňuje evidenci osob a jejich obdržených dávek od úrovně 1 mikroSv. Služebním předpisem je stanoveno vydávání dozimetrických prostředků, jejich evidence, ověřování a kalibrace. Do doby získání příslušného povolení Státního úřadu pro jadernou bezpečnost je tato služba provozována jako **prozatímní služba osobní dozimetrie (PSOD)**.

Věcné prostředky systému

Osobní dozimetr je určen zejména ke stanovení dávek zasahujících osob. Umožňuje rozlišení časové osy vývoje obdržené dávky po 1 mikroSv (nejkratší doba záznamu je jedna minuta) a kapacita paměti dozimetru v podmínkách běžného pozadí dostačuje pro několika-měsíční provoz. Dozimetr se používá buď jako **skupinový** pro jednotku, nebo jako **osobní** pro osobu. Pokud nedojde k radiační mimořádné události, vyhodnocují se skupinové dozimetry jednou měsíčně; jinak po radiační mimořádné události. Určení skupinového dozimetru, který je permanentně aktivován a předává se mezi určenými hasiči po ukončení každé směny, lze pochopit z následujícího textu o nositeli skupinového dozimetru. Osobní dozimetr se vydává přímo zasahujícím osobám v ochranných zónách a po ukončení činnosti zasahujícího se vyhodnocuje přímým odečtem hodnoty z displeje dozimetru, nebo se v místě zásahu vydává a vyhodnocuje prostřednictvím terminálu osobní dozimetrie (viz dále).

Do SEOD jsou začleněny i další prostředky a software, jako např. zásahové dozimetry a radiometry, čtečky

dozimetrů, databáze, programový balík SEOD HZS a terminál osobní dozimetrie (TED).

Čtečka osobních dozimetrů se využívá pro komunikaci s osobními dozimetry rádiovou cestou, a to zejména pro vyhodnocování a nulování skupinových dozimetrů, které se provádí přímo na stanicích, kde je jednotka požární ochrany dislokována. Dále pro nastavování osobních dozimetrů do pohotovostního režimu (FAST ENTRY, který se aktivuje jedním stiskem tlačítka), načítání historie z paměti osobního dozimetru a obnovení stavu dozimetru po výměně zdroje napájení.

Programový balík SEOD HZS se skládá z programů SEOD Administrátor, který se používá v operačním řízení a využívá se zejména pro práci se čtečkou osobních dozimetrů, zařazení a správu dozimetrů, a TED HZS, který se používá na místě zásahu. Servisní zásahy se provádějí v programu výrobce Dosimass.

SEOD Administrátor vyžaduje trvalé spojení s databází SEOD (databáze osob a osobních dozimetrů), která je uložena na serveru HZS kraje. Slouží k vydávání, načítání a vyhodnocení skupinových dozimetrů s měsíční periodou. Prostřednictvím programu se rovněž zařazují osoby a střediska do databáze a nastavuje se režim dozimetru na skupinový nebo osobní s aktivací pohotovostního režimu (FAST ENTRY). Dále lze zpracovávat evidenci dozimetrů, osob, středisek, událostí, pobyť a dávek osob. Dalšími funkcemi programového balíku je načítání záznamů o vývoji dávky z elektronické paměti dozimetru a vyhodnocení těchto histogramů. Inspektorovi PSOD a krajskému dozimetristovi HZS kraje (viz dále) umožňuje provádět opravy dávek, pobyť a zadávat manuálně jejich vstupní údaje.

Program TED HZS je aplikací v zásahovém prostředku TED, který je vlastně zodolněným PC umístěným ve speciálním kufříku, a který obsahuje celou databázi, jež je uložena standardně na serveru. Má velmi jednoduché jednoúčelové rozhraní, umožňuje zadávání údajů o osobách a dozimetrech a řeší vydávání a načítání dozimetrů na místě události a přiděluje dávky nositelům dozimetrů (vyhodnocování na místě zásahu). TED dále umožňuje nastavování a nulování zásahových dozimetrů a načítání údajů z historie. V lokální paměti TED se uchovávají údaje zaznamenané dozimetrem v průběhu zásahu do doby propojení s databází. Zároveň umožňuje v případě potřeby i zadávání nových osob (např. příslušníků Policie ČR a zaměstnanců zdravotnické záchranné služby). Program nepotřebuje datové ani elektrické připojení a při spojení s databází SEOD HZS se automaticky synchronizuje.

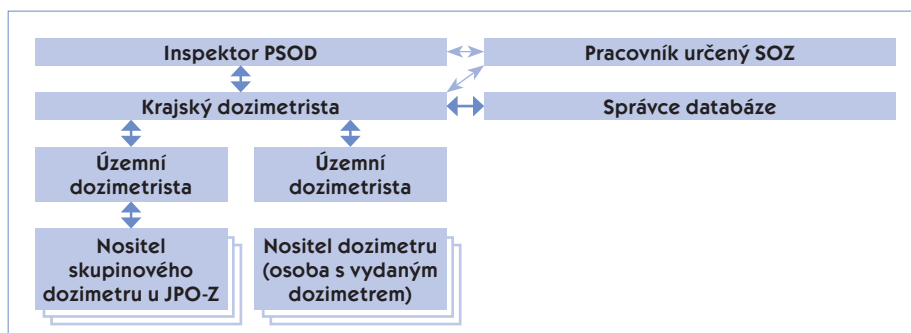
Zjednodušeně si lze celý proces u zásahu představit tak, že prostřednictvím TED je při vydávání dozimetrů hasičům propojeno identifikační označení osobního dozimetru s osobním evidenčním číslem příslušné osoby. Po ukončení zásahu se vrácení dozimetru registruje v TED a osobě se přičte naměřená obdržaná dávka. TED uchovává zaznamenané údaje ve své lokální databázi a při spojení s centrální databází provádí automatickou obousměrnou synchronizaci všech údajů.

Osoby systému

Nositel osobního dozimetru je osoba určená pro nošení osobního dozimetru, který nosí pod ochranným oděvem na referenčním místě (na krku) zavěšený na tkanici s bezpečnostní sponou. Jelikož HZS krajů nejsou vybaveny dostatkem osobních dozimetrů tak, aby je měl každý příslušník výjezdu, je určen na celou směnu nositel skupinového dozimetru. Tato osoba se vybírá tak, aby se při případné mimořádné události podílela na průzkumu a likvidaci události. Obdržaná dávka nositele osobního dozimetru pak reprezentuje dávku ostatních zasahujících osob.

Správce databáze je zpravidla pracovník odboru (oddělení) komunikačních a informačních systémů HZS kraje, který zodpovídá za instalaci serverové databázové části SEOD HZS na server HZS kraje a provádí další činnosti spojené s fungováním databáze, např. připravuje přístup k databázi, vyčleňuje dostatečné kapacity na serveru HZS kraje, zabezpečuje bezpečnostní prvky databáze nebo aktualizuje seznam osob v databázi.

Krajský dozimetrista metodicky řídí a kontroluje činnost územních dozimetristů, společně se správcem zajišťuje data o osobách a dozimetrech pro databázi a místa vstupů k databázi. Dále zabezpečuje, aby dozimetrické prostředky byly ve standardním nastavení a měly platnou kalibraci a ověřovací

listy. Zajišťuje školení zodpovědných osob systému a jednou měsíčně provádí vyhodnocování osobních a zásahových dozimetrů a soubor s vyhodnocením osobních dozimetrů posílá inspektorovi PSOD.

Působnost **územního dozimetristy** je územní odbor (okres) HZS kraje. Je v systému přímo podřízen krajskému dozimetristovi. Jednou měsíčně pomocí čtečky osobních dozimetrů ve spojení s přenosným osobním počítačem provádí vyhodnocování skupinových dozimetrů ve své působnosti.

Inspektor PSOD navrhuje opatření pro zajištění radiační ochrany u HZS ČR, metodicky usměrňuje a řídí činnost PSOD a krajských dozimetristů, od nichž každý měsíc přebírá soubory s vyhodnocením osobních dozimetrů a tyto posuzuje. Při zjištění, že byla překročena vyšetřovací úroveň a v případech hodných zvláštního zřetele je oprávněn provádět šetření přímo u jednotek PO, kde je osoba, která dávku obdržela, zařazena. Podle charakteru události přitom spolupracuje se Státním úřadem pro jadernou bezpečnost, popř. odbornými radiačními pracovníky jiných resortů.

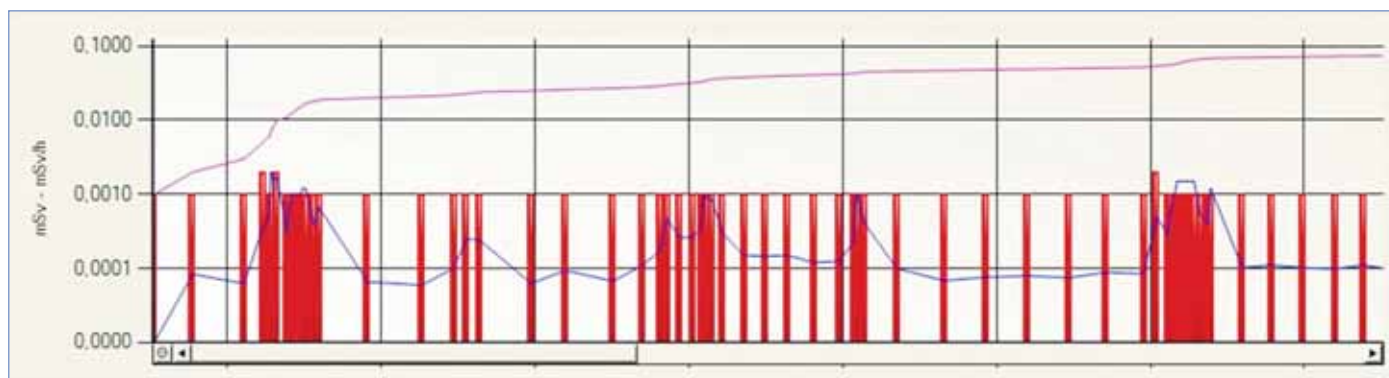
Kromě těchto osob v systému hraje důležitou roli **Skladovací a oprávněné zařízení HZS ČR**, jehož pověřený pracovník provádí záznamy o provedených opravách, kalibracích a ověřování dozimetrických prostředků a zabezpečuje

nastavování základních parametrů dozimetrických prostředků a standardního nastavení dozimetrů pomocí servisních programů.

Zkušenosti se systémem

Při běžných zásazích se hasiči dostávají do rizikových oblastí, ve kterých se mohou objevit ZIZ. Přitom mimořádná událost nemusí být nominálně nahlášená jako radiační. To potvrdilo i vyhodnocení osobních dozimetrů za rok 2013. I když se oficiálně stala jen jedna radiační mimořádná událost, dostali se mimoděk hasiči do situací, kde osobní dozimetry naměřily zvýšenou úroveň dávkového příkonu. Tyto hodnoty sice nebyly významné, přesto byly zaznamenány. Retrospektivní šetření na základě údajů odečtených z histogramu osobního dozimetru v několika případech potvrdilo přítomnost ZIZ (např. šrot vagonu na nádraží nebo sbírka minerálů, kde hasiči zasahovali).

Na obrázku je uveden graf, který znamená závislost dávkového příkonu na čase (modrá křivka), dávky na čase (červená křivka) a dále čas, který uplyne, než osobní dozimetr načte dávku 1 mikroSv (červené svislé úsečky). Místa na grafu, kde mezery mezi červenými svislými úsečkami jsou velké, jsou důkazem, že osobní dozimetr se nacházel v oblasti s nízkými dávkovými příkony, protože k načtení dávky 1 mikroSv

byl potřeba relativně dlouhý čas. Naopak v místech grafu, kde jsou tyto červené úsečky hustě, to vypovídá o situaci a místě, kde dávka 1 mikroSv byla načtena za krátký čas, což koresponduje s průběhem modré křivky (zvýšený dávkový příkon). Tímto způsobem se dá jednoduše zjistit, zda se osobní dozimetr ocitl ve zvýšeném poli záření gama a kdy se tomu stalo, takže existuje možnost zpětného pátrání. Např. byla tímto způsobem odhalena radiačně závadná budova stanice HZS kraje, která byla následně ozdravěna. Naopak lze zaznamenat i situace, kdy dozimetr změnil svoje místo, např. byl více stíněn vůči přirozenému pozadí než obvykle, nebo se dostal zeměpisně do jiné části země, kde bylo přirozené pozadí jiné.

Závěr

Používání osobních dozimetrů příslušníky HZS ČR, kteří řeší radiační mimořádné události nebo se v důsledku rizikovitosti zásahové činnosti do prostředí se zvýšenou radiací mohou dostat, je základním předpokladem radiační ochrany. V případě profesionálních hasičů jde o více než šest tisíc osob, které se s radiačními riziky mohou setkat. Proto byl vytvořen systém elektronické osobní dozimetrie, jehož součástí je databáze hasičů a více než 800 osobních dozimetrů. Není problémem, aby se součástí tohoto systému staly i další složky integrovaného záchranného systému. Po kontrolách provedených v roce 2013 a 2014 můžeme prohlásit, že systém je funkční a přispěje k vyšší bezpečnosti

a ochraně zdraví při práci. Předpokládáme, že po vydání novely atomového zákona (rok 2016) jej necháme certifikovat u Státního úřadu pro jadernou bezpečnost.

Literatura

Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 35 ke zřízení a zabezpečení prozatímní služby osobní dozimetrie u Hasičského záchranného sboru České republiky. In *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR*. 2009.

pplk. Ing. Jiří MATĚJKA,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
pplk. Ing. René MAREK,
Institut ochrany obyvatelstva Lázně
Bohdaneč, foto autoři

Vás zvou na konferenci

Tiché nebezpečí v našem okolí

Zařízení pro autonomní detekci požárů a plynů

Doprovodný program

- Exkurze IBC HZS MSK
- Volný společenský večer

Tematické bloky

Závažnost požárů a úniků plynů v domácnostech

Technické možnosti autonomní detekce, zkušebnictví

Ochrana před účinky požárů a úniků plynů v domácnostech, aktuální trendy

9. 12. 2014, 9 – 17 hod.

Nová aula VŠB-TU Ostrava

17. listopadu 15/2172, Ostrava

Více informací na www.cahd.cz

V srpnu 2014 se v I. zóně Krkonošského národního parku uskutečnilo mezinárodní taktické cvičení jednotek požární ochrany. Šlo o historicky první cvičení ve zvláštním stupni poplachu zaměřené na jednotky PO, kterého se zúčastnily jednotky PO profesionálních i dobrovolných hasičů České republiky a Polska.

Námětem cvičení bylo řešení mimořádné události, při které došlo k požáru trávy a nízkých jehličnatých dřevin přibližně 500 m od Vosecké boudy. Vlivem větru se požár rozšířil směrem k Prameni Labe. Pro špatnou dostupnost místa rozhodl řídící důstojník HZS Libereckého kraje vyžádat přeshraniční spolupráci jednotek PO.

Cíl cvičení

Cvičení začalo ohlášením události na tísňovou linku 112. Po nebezpečných cestách do vrcholových partií Krkonošského národního parku začala najíždět požární technika a jednotky PO postupně plnily jednotlivé úkoly taktického cvičení. Jedním z úkolů bylo ověření funkčnosti stanovených zásad při společném zásahu v příhraniční oblasti a zjištění skutečných dojezdových časů jednotek PO z obou států ve vztahu k plošnému pokrytí území jednotkami PO.

Ověřovány byly také technicko-taktické parametry požární techniky, síly a prostředky (dále jen „SaP“) jednotek PO předurčených k likvidaci mimořádné události v dané lokalitě s ohledem na specifické podmínky daného území a požadavky ochrany přírody v I. a II. zóně národních parků.

Dalším z úkolů bylo zohlednění specifík a omezení při zdolávání požáru ve vztahu k ochraně přírody v I. a II. zóně národních parků. Opomenuto nebylo ani procvičení vzájemné komunikace a koordinace SaP při společném zásahu, praktické procvičení komunikace mezi zasahujícími jednotkami a řídícími články, zejména v úrovni taktické a operační. V neposledním řadě mělo cvičení soustředit praktické zkušenosti pro analýzu zjištěných závad a následnou tvorbu koncepce zabezpečení daného území z hlediska vybavení jednotek PO.

Průběh cvičení

Místo zásahu bylo rozděleno do tří úseků. V první lokalitě probíhala kyvadlová doprava k Vosecké boudě, kde zdrojem požární vody byla řeka Mumlava. Odtud hasiči vytvořili dopravní hadicové vedení na druhý úsek. Na druhém úseku šlo o kombinovanou dopravu vody na místo zásahu od Tvarožníku směrem na Českou budku. Zde bylo zřízeno čerpací stanoviště z hydrantového zasněžovacího systému, který se nachází na území Polské republiky. Z třetí strany fungovala dálková doprava vody od Prameny Labe. V průběhu cvičení byly vytvořeny téměř dva kilometry hadicového vedení do míst, která nejsou přístupná pro požární techniku.

Požární technika, věcné prostředky požární ochrany (dále jen „věcné prostředky“) a další vybavení byly nasazeny v předpokládaných družích a v množství pro tento typ rozsáhlého lesního požáru. Jejich nasazení i využití se v průběhu cvičení ukázalo jako opodstatněné,

avšak nedostatečné. Požární technika nedodávala dostatečné množství hasiva na místo zásahu. Od počátku cvičení proto musely být povolávány další SaP. V dané lokalitě nejsou k dispozici dostatečné zdroje hasební vody.

Specifika cvičení

Cvičení tohoto rozsahu ukázalo řadu pozitiv, ale odkrylo i četná negativa. Kladně lze hodnotit například ustavení požární techniky v kopcovitém terénu při přečerpávání vody a kázeň při kyvadlové dopravě vody, kdy jednotlivé CAS musely v prvním úseku před Voseckou boudou čekat, neboť v závěrečném stoupání mohla projet vždy pouze jedna CAS. Dobrá spolupráce byla i s polskými jednotkami PO při výstavbě dálkové dopravy vody (dále jen „DDV“). Úspěšně také byla zřízena kombinovaná DDV, která byla schopna dodávat 600 l.min⁻¹. Ve třetím úseku bylo velkým pozitivem, že se podařilo vodu dopravit až na nejvyšší bod.

Dobře si počínal štáb velitele zásahu, kdy činnost jednotlivých členů byla řízena náčelníkem štábu na základě požadavku velitele zásahu. Také prostředky, které měl štáb k dispozici (telefony, kapesní radiostanice, PC s připojením na internet, zálohový zdroj UPS, mapové podklady, havarijní plán atd.), byly vyhodnoceny jako dostačující. Výborná byla spolupráce členů štábu, kteří zastupovali dotčené subjekty jako Krkonošský národní park, města Rokytnice nad Jizerou a Harrachov.

Na druhou stranu bylo zjištěno, že hašení rozsáhlého lesního požáru v těžko přístupném terénu by se neobešlo bez problémů. Na některých místech bylo problematické spojení mezi štábem a úsekem, neboť chyběl signál jak u radiostanic, tak u mobilních telefonů. Požární technika se v náročných podmínkách bez zpevněných komunikací dostávala do problematických dopravních situací, v jednom případě došlo i k poškození. Zásah výrazně ovlivnilo i stáří požární techniky. Vzdálenost, značné převýšení a nedostatečná kapacita příjezdových cest ukázaly velký rozdíl mezi starší a novější požární technikou. Starší technika měla v uvedeném terénu velké problémy a výrazně nižší

postupovou rychlost, a protože předjíždění nebylo možné, blokovala rychlejší CAS. V průběhu zásahu došlo k poruše dvou CAS, jejichž stáří je více než 30 let. Moderní CAS byla schopna se dopravit blíže k místu zásahu a tím ušetřit čas i materiál při tvorbě dopravního vedení.

Povolané jednotky PO byly schopny na úseku č. 2 s kombinovanou DDV na místo dopravit 600 l.min⁻¹. Pro potřeby skutečného zásahu by bylo nutné dopravovat minimálně 1200 l.min⁻¹, což by si vyžádalo nasazení většího počtu jednotek PO a další značnou časovou prodlevu.

Hodnocení taktického cvičení

Závěry z taktického cvičení byly prodiskutovány v rámci česko-polské konference, která se konala koncem srpna v Rokytnici nad Jizerou. Zásadní bylo, jak se vyrovnat s velmi dlouhým dojezdovým časem jednotek PO na místo zásahu, tedy dlouhou dobou volného rozvoje požáru. Nasazení většího počtu jednotek PO by bylo neefektivní, protože další jednotky PO by byly ze vzdálenějších míst regionu a jejich doprava na místo zásahu by zásah nijak neuspíšila. Nebylo by možné je nasadit v první fázi zásahu.

Zvažována byla i otázka použití leteckého hašení, jehož nasazení je

v kompetenci velitele zásahu, který se rozhoduje vždy po provedeném průzkumu, tedy rovněž až v další fázi zásahu. Tímto by opět nedošlo ke zkrácení doby volného rozvoje požáru. Navíc letecké hašení je v případě nepříznivých klimatických podmínek nereálné.

Jako jediné efektivní řešení bylo nakonec vyhodnoceno použití nové výkonnější požární techniky. Argumenty byly podloženy nad rámec cvičení zkušební jízdou CAS 20, rok výroby 2013, která je ve výbavě HZS Libereckého kraje. V prvním případě kopírovala cestu k zásahu jednotky SDH obce Vítkovice v Krkonoších (14 km) s CAS 32 z roku 1976, ve druhém jednotky SDH obce Rokytnice nad Jizerou (23 km) s CAS 24 z roku 1988. Tyto dvě jednotky PO zasahovaly v rámci cvičení převážně na vlastním katastrálním území.

Doba nasazení jednotky SDH obce Vítkovice v Krkonoších na hašení požáru v podmínkách cvičení byla 83 minut. V případě použití nové CAS se tato doba zkrátila na 61 minut. Podle vzorců pro výpočet plochy požáru v prvním případě vychází 32 302 m², ve druhém 16 650 m².

Doba nasazení jednotky SDH obce Rokytnice nad Jizerou na hašení požáru v podmínkách cvičení byla 103 minut. V případě použití nové CAS se tato doba zkrátila na 75 minut. Plocha požáru je v prvním případě 50 990 m², ve druhém 26 016 m².

V obou případech při nasazení moderní CAS by plocha požáru v době nasazení jednotky byla poloviční v porovnání s nasazením CAS, která je v současné době k dispozici.

Závěr

Mezinárodní taktické cvičení jednotek PO Krkonoše 2014 splnilo svůj účel, činnost cvičících příslušníků a členů jednotek PO a ostatních dotčených složek byla hodnocena na vysoké úrovni.

Nedostatků v plnění dílčích úkolů vyplývaly především z zastaralém popř. nedostatečném vybavení jednotek PO požární technikou a věcnými prostředky. K odstranění nedostatků byla navržena konkrétní opatření, jejichž realizace bude ověřena v rámci dalšího cvičení v termínu po pořízení nové požární techniky a věcných prostředků v rámci unijního Programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2014-2020 - v rámci prioritní osy 1 „Společné řízení rizik“, investiční prioritě 1.1. Podpora investic zaměřených na řešení konkrétních rizik, zajištění odolnosti vůči katastrofám a vývoj systémů krizového řízení. Plnou podporu dostává HZS Libereckého kraje od orgánů místních samospráv, které chápou, že je nutné dané území lépe zabezpečit.

por. Mgr. Zdenka ŠTRAUCHOVÁ,
npor. Ing. Pavel ŠTĚPÁNEK,
foto por. Mgr. Zdenka ŠTRAUCHOVÁ,
HZS Libereckého kraje

Počet výjezdů záchranářů narůstá

Lékařskou a zdravotnickou péči o urgentní případy nemocných a zraněných na území Pardubického kraje o rozloze 4519 km² pro více než 520 tisíc obyvatel zajišťuje Zdravotnická záchranná služba Pardubického kraje (ZZS PAK) prostřednictvím šestnácti výjezdových základů.

Poskytování zdravotnické přednemocniční neodkladné péče zajišťuje aktuálně 27 výjezdových skupin – sedm posádek rychlé lékařské pomoci (RLP), 14 posádek rychlé zdravotnické pomoci (RZP) a šest posádek typu rendez vous (lékař s řidičem-záchranářem v osobním automobilu), většinou v bývalých okresních městech. Celkem 22 lékařů pracuje ve směnách v posádkách RV/RLP. Systém slouží k flexibilnějšímu využití lékařů, kterých není v současné době dostatek. Tedy více než 50 procent všech posádek ZZS PAK pracuje samostatně v rámci svých kompetencí bez přítomnosti lékaře na místě zásahu, 96 řidičů zastává i zdravotnické činnosti, neboť jsou vysokoškolskými absolventy záchranářského vzdělávacího systému. Touto organizační transformací celé zdravotnické záchranné služby kraje a kompletní změnou logistiky zásahů došlo k racionálnějšímu pokrytí území výjezdovými skupinami, a tím i ke zkrácení průměrného dojezdového času po celém Pardubickém kraji na necelých 10 minut. Dojezdový čas v městských aglomeracích je poloviční.

Více výjezdových skupin i sanitních vozidel

„Zajistit vše v daných personálních, finančních a medicínských limitech a hlavně ku prospěchu pacientů, stojí rok od roku všechny zúčastněné stále větší úsilí,“ tvrdí ředitel ZZS PAK MUDr. Pavel Svoboda. Bývalý anesteziolog Pardubické krajské nemocnice a energický muž je ve své funkci od dubna roku 2010. Od té doby se také u ZZS PAK mnohé změnilo. Služba se v kraji výrazně rozšířila, počet výjezdových skupin se zvýšil z 22 na 27, ve Skutči na Chrudimsku bylo vybudováno nové výjezdové stanoviště pro posílení služby v oblastech Hlinska, Prosečska a části Chrudimska, některá stanoviště bylo nutné rekonstruovat, přistavět garáže a modernizovat. Od roku 2010 posílilo zastaralý vozový park již třicet nových, plně vybavených sanitních vozidel v celkové hodnotě téměř 80 milionů korun. V září letošního roku přibyla ZZS PAK tři nová a kompletně vybavená sanitní vozidla a specializované záchranářské vybavení – defibrilátory, ventilátory, vakuové dlahy, dávkovače léků a infuzí, transportní prostředky, vše zakoupené z investičního fondu organizace. Nové je také vybavení pro řešení výskytu vysoce virulentní nákazy (ochranné obleky, masky, filtry) a dva speciální transportní prostředky – biovaky pro infekční pacienty a ochranné pomůcky pro záchranáře.

„Počet výjezdů neustále narůstá, supluje se totiž mnohde práci i řady obvodních lékařů, někteří z nich už za pacientem, v rámci povinné návštěvní služby, nejezdí. V některých městech přestala fungovat lékařská pohotovost a i proto jsou pacienti nuceni volat záchrannou

službu. Nejčastějšími případy jsou zhoršené stavy u chronických nemocí,“ konstatuje MUDr. Svoboda.

V loňském roce měli v Pardubickém kraji na 45 tisíc výjezdů (v roce 2012 bylo 42 tisíc výjezdů, o 4 tisíce více než v roce 2011), z toho bylo přibližně 7600 případů úrazu (o 10 % více než v roce 2012), 1520 dopravních nehod, 1744 otrav, tisíc cévních mozkových příhod, 600 resuscitací a 500 srdečních příhod. Leteckou záchrannou službu v případě potřeby zajišťuje vrtulník s volacím znakem Kryštof 06 z Královéhradeckého kraje (přibližně 160 vzletů ročně, nejčastěji s úrazy v terénu).

Profesionalita a odborná zdatnost záchranářů

„Zdravotníci záchranáři nejsou za svou práci dobře ohodnoceni vzhledem k tomu, v jakých podmínkách svou činnost vykonávají. Každodenní stres, honička s časem, hrozící infekce, fyzicky náročné úkony (zvláště pro starší zaměstnance). Psychicky náročný je neustálý tlak ze strany pacientů a jejich blízkých. Například nás žaluje šedesátiletá dcera pacientky mající pocit, že její více než osmdesátiletá matka zemřela možná naší vinou. Budeme muset dokazovat, že náš postup byl jediný možný a správný, ale bohužel pacientku již nezachránil, to vše nás ale velmi zaneprázdnňuje,“ nastiňuje problémy záchranářů ředitel MUDr. Svoboda.

Zaměstnanci ZZS PAK se pravidelně vzdělávají a procházejí odborným výcvikem. Společně se složkami IZS pořádají cvičení, zejména k ověření připravenosti zdravotnických pracovníků ke zvládnutí mimořádných událostí spojených s hromadným výskytem postižení zdraví. Sami naopak připravují preventivně výchovné akce pro veřejnost, zejména pro děti. Komerčně zajišťují sportovní a kulturní akce, poskytují vzdělávací služby formou odborných přednášek, seminářů, kurzů resuscitace, apod. Kromě toho školí také například dobrovolní hasiče spolupracující SDH obcí. Cvičí s nimi základní třídění raněných a připravují interaktivní výuku první pomoci, včetně praktického nácviku resuscitace na výukových modelech i dětského nebo obézního pacienta. Dobrovolní hasiči například pomáhají zajišťovat dopravu, obsluhu a servis transportních kontejnerů a přívěsů při řešení mimořádných událostí.

Svolávání zaměstnanců (při řešení mimořádných událostí) je automatizované prostřednictvím textových SMS zpráv nebo hlasového volání na mobilní telefony. V případě hlasového svolávání je možné volit několikanásobně paralelní volání a zařazovat zaměstnance do hlasového svolávání jednotlivě nebo hromadně (například všichni lékaři z vybraného okresu). Svolávání je provázané s naplánovanými směnami a výběr zaměstnanců

se řídí podle kritéria „doba do nástupu do nejbližší směny“. Zaměstnanec může zpětně potvrdit nebo odmítnout.

Po traumatizujícím zážitku ve službě má každý zaměstnanec možnost anonymně požádat o psychologickou pomoc nebo psycholog může poskytnout krizovou intervenci celé skupině zúčastněných osob.

Operační středisko

V letech 2007 a 2008 se sloučila čtyři okresní operační střediska záchranné služby (Pardubice, Chrudim, Ústí nad Orlicí a Svitavy) v jedno jediné v Pardubicích (Pardubičky v ulici Průmyslová) vybavené velkoplošnou obrazovkou, která umožňuje operátorům přehled o dění v celém kraji. Proto jsou ihned schopni k volajícímu poslat posádku, která se nachází v daném okamžiku nejbližší. Krajské operační středisko s pěti pracovišti v Pardubicích má jako jediná záchranná služba v České republice pro případ nouze ještě jedno krizové záložní středisko se třemi pracovišti v Chrudimi.

V rámci Integrovaného operačního programu se sjednocují informační technologie zdravotnických záchranných služeb všech krajů v České republice, proto i v ZZS PAK přešli na nový systém, který je dokonalejší a může zkrátit dobu, za kterou se dostane pomoc k postiženému. Informační systém S.O.S. se zařízením pro sledování sanitních vozidel umožňuje zobrazit na mapě místo zásahu a nasměrovat k němu nejbližší se nacházející výjezdovou skupinu, identifikovat na mapě libovolný výjezd z S.O.S, automaticky přebírat stavové informace z vozidel s časy jednotlivých fází výjezdů a promítnout do dat výjezdů. Při výjezdu vozidla pak systém umožňuje ZZS zasílat z S.O.S. textové informace o adrese spolu se souřadnicemi místa zásahu do vozidla tak, aby jej navigační jednotka ve vozidle bezpečně přivedla na místo zásahu.

V současné době se již uplatňuje dvoustupňové řízení, což znamená, že jeden operátor přijme volání a pozdrží hovor tak dlouho, dokud nevytěží z volajícího všechny potřebné informace, zatímco jiný operátor vyše odpovídající posádku, případně podle charakteru události ještě některé ze složek IZS. Snaží se co nejpřesněji lokalizovat pacienta a navádí k němu sanitní vozidlo. Odpovídá za včasné vyslání posádek k jednotlivým případům a koordinuje jejich pohyb v terénu. Je nutné se přesně vyptat na adresu, protože v Pardubickém kraji je několik obcí stejného jména (například Lukavice v okrese Ústí nad Orlicí a Lukavice v okrese Chrudim).

Volající zůstává na telefonu a dostává pokyny, co dělat s postiženým, dokud se nedostaví posádka ZZS. Každý operátor v případě velkého počtu příchozích tísňových výzev může řešit současně až tři hovory. Ten, který má nejvyšší stupeň naléhavosti, se samozřejmě řeší přednostně. Volání k potížím méně závažným (např. různá zhoršení chronických potíží) jsou za takové situace „odstavena“ a čekají na vyřízení po ukončení naléhavějšího hovoru. Pokud volající hovor ukončí, přestože byl informován o upřednostnění naléhavějšího hovoru, je následně operátorem kontaktován a jeho zdravotní potíže jsou řešeny.

„Lidé se chovají rozdílně. Zatímco těžce nemocný, mnohdy s infarktem myokardu, se omlouvá, že obtěžuje, druhý s banálními potížemi je nepřijemný a dožaduje se okamžité návštěvy,“ říká vedoucí operátorka operačního střediska Helena Daňková a pokračuje: „zkušený operátor by však měl cíleně vedenými dotazy situaci správně vyhodnotit a určit pro posádku odpovídající naléhavost výjezdu. Někteří lidé nám volají opakovaně, hlásí dlouhotrvající obtíže (měsíc má vyrážku) nebo přes linku 155 řeší mnohdy úsměvné situace (našla ve stolici brouka, nebo zda nemůže nakazit papouška rýmou).“

V poslední době přibývá psychicky nemocných klientů a řešení jejich stavu je často složité. Pokud se zhorší psychický stav, není ve většině případů problém takového klienta umístit do příslušného zdravotnického zařízení, přestože v letošním roce došlo k výraznému omezení příjmu v rámci našeho kraje. Většina psychicky nemocných se však svoji situaci snaží řešit konzumací alkoholu nebo i drog. To je ale velký problém, protože takového pacienta zdravotnická zařízení odmítají. Lidé pod vlivem alkoholu nebo drog zaměstnávají naše operátory a následně i výjezdové skupiny v průběhu týdne, ale nejvíce je těchto případů během páteční a sobotní noci. Pokud lékař nezjistí žádný zdravotní problém, jsou podnapilé osoby předány policii a směřovány na protialkoholní záchytné stanice. Klienty, kteří si v opilosti přivodili úraz, odváží posádky na příslušné ambulance zdravotnického zařízení.“

Helena Daňková pracuje u zdravotnické záchranné služby by 37 let. Zažila doby, kdy vybavení bylo velmi jednoduché a nebylo možné zachránit tolik lidí jako dnes. „Infuzní roztoky jsme ze sanitky nosili na oddělení, aby nám v autě nezmrzly,“ vzpomíná zdravotní sestra Daňková, „nyní je práce radostnější, protože s lepším technickým vybavením lze klientům v ohrožení zdraví nebo života poskytnout kvalitnější přednemocniční péči a přežije více pacientů. Dříve však byly lepší vztahy mezi lidmi, i v partě záchranářů. Proto na dispečink vybíráme ty nejlepší zdravotníky, a to nejen po stránce odborné, kteří tvoří sehanou skupinu.“

Dobrý operátor by měl vědět, jak postupuje záchranář v terénu, proto se mladší operátoři střídají v práci na operačním středisku i s výjezdovou skupinou. Většinou jednu z těchto činností vykonávají externě (na dohodu o pracovní činnosti). Z jedné třetiny celý kolektiv tvoří muži. Pokud se v terénu stane, že pacient je příliš těžký, přijíždějí na pomoc hasiči z nejbližší stanice HZS Pardubického kraje.

Důležité je, aby v důsledku dobré spolupráce operačního střediska a posádky, která zasahuje, bylo správně vyhodnoceno, kam pacienta převést, aby zbytečně necestoval například z polikliniky na specializované pracoviště, ale dostal se přímo do traumacentra, na oddělení akutní psychiatrie, kardiologie nebo tam, kam potřebuje. Proto se posílá již ze sanitního vozidla například záznam křivky EKG, zjišťuje se, jaké léky pacient užívá apod.

Informační zdravotnické centrum

V rámci Krajského zdravotnického operačního střediska ZZS PAK funguje v nepřetržitém 24hodinovém provozu informační zdravotnické centrum, které slouží pro informace v neakutních případech. Operátoři přijímají hovory pacientů, kteří nejsou přímo ohroženi na životě a konzultují jejich zdravotní stav po telefonu. Volající se radí ohledně obtíží, jako jsou dlouhodobé teploty nebo bolesti, chřipková onemocnění, zažívací obtíže, vyrážky, chronické bolesti v zádech, v břiše, bolesti končetin, mírná zhoršení chronických nemocí nebo při drobných úrazech. Je to způsob, jak odlehčit plně vytiženým výjezdovým skupinám a přesto pomoci. Služba částečně nahrazuje linku lékařské pohotovosti. Operátoři jsou trpěliví a zkušení, dobře rozeznají, kdy by případ mohl být vážnějšího charakteru a vyžadoval by okamžitý zákrok nebo převoz do zdravotnického zařízení.

Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ,
foto autorka a archiv ZZS Pardubického kraje

Záchranářská kynologie

Záchranářská kynologie u HZS ČR

2

Základním úkolem a posláním HZS ČR je chránit životy a zdraví obyvatel, životní prostředí, zvířata a majetek před požáry a jinými mimořádnými událostmi. Za tímto účelem jsou jednotky PO plošně rozmístěny po celém území ČR tak, aby byly co možná nejefektivněji nasazeny na likvidaci vzniklé mimořádné události. Hasiči jsou pro svoji zásahovou činnost materiálně a technicky vybaveni a také odborně vycvičeni tak, aby poskytli adekvátní a požadovanou pomoc. Mezi specifickou činnost, kterou hasiči provádějí, patří i vyhledání a záchrana osob. K těmto účelům využívají speciálně vycvičené kynologické týmy (kynolog a pes), pomocí kterých se provádí vyhledání osob v sutinách a ve volném terénu za využití čichových vlastností psa.

Myšlenka zapojit a využívat v systému záchranářské kynologie i hasiče vznikla přibližně v roce 2003. O rok později získal kynologický atest ve specializaci S zaměstnanec MV-GR HZS ČR. Následně se do výcviku aktivně zapojilo několik hasičů a postupně se tak vedle strážníků Městské policie hl. m. Prahy a příslušníků Armády ČR začlenili do skupiny profesionálních záchranářů, kteří se aktivně zabývali výcvikem v činnosti vyhledávání a záchranu osob.

Dva roky poté vyšel Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 1/2006, kterým se stanoví podmínky zřízení služební kynologie u HZS ČR. Účelem tohoto pokynu nebylo přímé zřízení systemizované kynologické služby HZS ČR ve smyslu usnesení vlády č. 417 ze dne 22. dubna 2002 (Koncepte ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015), ale pokyn měl být mezičlánkem, který pouze vytvoří podmínky v rámci výkonu služby nebo pracovní náplně pro jednotlivé příslušníky a občanské zaměstnance HZS ČR, kteří se věnují záchrané kynologii dobrovolně, aby bylo možné účelně využívat psů v jejich majetku pro potřeby HZS ČR. V té době již v rámci ČR působilo několik hasičů, kteří se zabývali záchranářskou kynologií a pravidelným výcvikem se připravovali na vykonání atestačních zkoušek.

V rámci reorganizace Armády ČR bylo ke konci roku 2008 rozhodnuto o převedení 157. záchranného praporu Armády ČR, dislokovaného v Hlučíně, k HZS ČR. Na základě zákona č. 260/2008 Sb. vznikl dnem 1. ledna 2009 Záchranný útvar HZS ČR (ZÚ HZS ČR) s úkolem plnit zejména mimořádné úkoly HZS ČR a k tomu provádět adekvátní výcvik. V rámci struktury organizace vzniklo v Hlučíně i kynologické družstvo, jehož hlavní náplní byla problematika záchranářské kynologie a příprava na vykonání kynologických atestačních zkoušek ve specializacích S-sutinové vyhledávání a P-plošné vyhledávání. Dva kynologové byli zařazeni do 3. záchranné roty, která byla v roce 2010 dislokována do Zbirohu v Plzeňském kraji. Kynologové byli vybaveni základním materiálem, bylo zakoupeno

několik psů a začal jejich intenzivní výcvik. Záměrem a hlavním cílem výcviku bylo začlenění kynologů ZÚ HZS ČR do systému záchranářské kynologie, zajistit účast kynologů se psy na výcvikových akcích pořádaných MV-GR HZS ČR, vybrat a připravit alespoň dva psy na vykonání atestačních zkoušek pořádaných MV-GR HZS ČR.

Vzhledem k nutnosti upravit a doplnit podmínky výkonu služby v oblasti služební kynologie u HZS ČR byl v roce 2012 vydán nový Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 41/2012. Účelem pokynu je stanovení jednotného postupu HZS ČR při vytváření podmínek pro služební kynologii u HZS ČR, jako např. stanovení úkolů a povinností kynologa HZS ČR, upřesnění vedení evidence služebních psů, stanovení výcviku a odborné přípravy služebního psa a kynologa a v neposlední řadě stanovení podmínek výživy a veterinární péče o služebního psa.

Výkon služby, atestace, specializace

Příslušníci ZÚ HZS ČR jsou na základě rozhodnutí služebního funkcionáře zařazeni na příslušné služební

tabulkové místo (technik-záchranář) a je stanovena náplň jejich služební činnosti. Větší část náplně služební činnosti představuje problematika záchranářské kynologie, ostatní aktivity a služební úkoly plní podle pokynu svých nadřízených. Pro kynology ZÚ HZS ČR je stanoven výkon služby v režimu nerovnoměrně rozvržené doby služby. Standardem je výkon služby od pondělí do pátku v čase 07.00 do 15.00 hodin. Pokud se kynologové pravidelně účastní odborné přípravy, výcviku a cvičení, je výkon služby operativně přizpůsoben. V rámci HZS ČR působí i několik příslušníků HZS krajů, kteří jsou kynology a zabývají se záchranářskou kynologií. Tabulkové místo kynolog u HZS ČR není zřízeno, jedná se pouze o rozšířenou specializaci hasiče resp. záchranáře (stejně např. střelmistři, členové ÚSAR týmu, členové TRAUMATEAMU). Tzn., že to jsou profesionální hasiči, jejichž hlavní služební náplní je činnost ve výjezdové jednotce požární ochrany a současně se zabývají problematikou záchranářské kynologie ze své vlastní vůle a ve svém volném

čase. Povinnosti z funkce kynologa se zohledňují v popisu služební činnosti příslušníka.

Čtyřnozí kamarádi hasičů jsou kromě dvou případů (ZÚ HZS ČR) ve vlastnictví svého majitele, tedy kynologa. Smluvním vztahem mezi organizační složkou HZS ČR (HZS krajů, MV-GŘ HZS ČR atd.) a majitelem psa je pak ošetřeno využívání vycvičeného psa v dané specializaci pro praktický výkon služby ve prospěch záchranné činnosti (hasičů). Kynolog má za povinnost zajistit každodenní péči o služebního psa, dbát o jeho fyzický a výživný stav, hygienu a ustájení a má zvíře plně na starosti. Dále má za úkol soustavně prohlubovat teoretické znalosti v oblasti záchranné kynologie a účastnit se odborné přípravy a instrukčně metodického zaměstnání. Organizační složka HZS ČR poskytuje kynologovi a psovi základní materiální vybavení, hradí náklady na veterinární péči, poskytuje náhradu za krmné dávky a vytváří organizační podmínky pro výcvik kynologického týmu.

Na jaře roku 2011 vykonali atestační zkoušky ve specializaci S dva kynologové ze ZÚ HZS ČR a stali se tak prvními atestovanými profesionálními hasiči-kynology v ČR. Na podzim 2011 se stali držiteli kynologického atestu S další příslušníci ZÚ HZS ČR a také dva příslušníci HZS krajů, konkrétně z HZS Pardubického a HZS Libereckého kraje. Oba dva profesionální hasiči jsou služebně zařazeni v jednotce PO a slouží ve směnném režimu na pozici velitele družstva resp. strojníka. V současné době je v rámci HZS ČR atestováno pět kynologů ve specializaci S, dva kynologové ve specializaci P a dva kynologové se na atesty připravují (HZS hl. m. Prahy a MV-GŘ HZS ČR).

Materiální a technické vybavení

Záchranný útvar HZS ČR v současné době disponuje vozidlem Ford Transit, které je primárně určeno pro

přepravu psů a materiálního vybavení potřebného pro vyhledávací a záchranné práce. Vozidlo je šestimístné, v úpravě 4x4 pro přesuny v těžkém terénu. V zavazadlové části se nachází čtyři přepravní boxy pro bezpečnou přepravu psů. Klece jsou vyrobeny z lehkých materiálů (plast, hliník) z důvodu snazší manipulace. Řízená ventilace je zabezpečena vestavěným střešním ventilátorem. Mimo to jsou k dispozici plastové přepravní boxy podle standardů IATA, určené pro letecký transport, které je také možné využít pro přepravu dalšími osobními vozidly. Kynologové zařazení ve výjezdových jednotkách PO mají pro přesun k zásahu k dispozici služební vozidla (např. velitelský automobil), která jsou dislokována na daných stanicích. V případě aktivace v době volna je možné využít vlastní vozidlo nebo svoz služebním vozidlem HZS kraje.

Přeprava vozidly je pro služební psy naprostou samozřejmostí. A to nejen za standardních podmínek, ale i za použití výstražného světelného a zvukového zařízení. Jsou zvyklí cestovat již od štěněcího věku, a to i na velké vzdálenosti. Přeprava osobními vozidly není ovšem jediným typem transportu, který používáme. Během výcviku se psi připravují na nejrůznější situace, zaměřené na zásahy ve ztížených podmínkách, takže běžně zvládají také přepravu na korbě nákladních vozidel, na motorových člunech, na čtyřkolkách nebo i transport na větší vzdálenost vrtulníkem.

Kynologové HZS ČR jsou vybaveni odpovídajícím osobním vybavením, které využívají nejen pro zásahy v rámci ČR, ale i pro mezinárodní záchranné operace. Rozsah vybavení vychází z Pokynu generálního ředitele č. 41/2012, kterým se stanoví podmínky pro zřízení služební kynologie u HZS ČR.

Standardní výbavou jsou osobní ochranné pomůcky kynologa. Nejčastěji používaný záchranný nomexový oděv Záchranář II oranžové barvy s nápisem „HASIČI PŠOVOD“, případně „KYNOLOG HZS ČR“, dále při cvičeních ÚSAR kombinéza pískové barvy a červený ÚSAR oděv do zimních podmínek. Dále ochranná přilba s čelovou svítlou, ochranné rukavice a pevná kotníková obuv s goretexovou membránou.

Kynologové HZS ČR disponují takovým materiálním vybavením, aby byli na místě zásahu plně soběstační. Zejména při pátrání po pohřešovaných osobách v terénu se využívají přenosné radiostanice a ruční navigační přístroje s dotykovým displejem a maximální přesností. V situacích, kdy je potřebné vykonat práci ve výšce a nad volnou hloubkou s lanovou technikou, je součástí základní výbavy také lezecký materiál, včetně slaňovacích postrojů pro

psy. Velmi praktický je speciální popruhový postroj, který má odnímatelnou bederní část přes rychlospony, takže pes může volně pracovat pouze v prsní části postroje a minimalizuje se tak riziko jeho možného zachycení v sutině, za současného jištění na laně proti pádu.

■ Výcvik, odborná příprava a cvičení

Výcvik hasičů-kynologů je cíleně směřován na praktické nasazení. Trénuje se vytrvalost, ovladatelnost, pohyb v náročném terénu a samotné vyhledávání, práce ve tmě. K tomu slouží rozlehlé garáže techniky přímo u útvaru, opuštěné objekty a sklady. V okolí Hlučína je rozmanitý přírodní terén, který slouží k nácviku plošného vyhledávání a orientace. Výcvik sutinového vyhledávání probíhá v prostorech výrobního závodu Vítkovice, často ve spolupráci s další záchranářskou složkou na území Moravskoslezského kraje (Městská policie Ostrava a místní jednotky PO).

V návaznosti na celorepublikovou působnost ZÚ HZS ČR se psovodi účastní výcviku a taktických cvičení také v dalších lokalitách na území ČR. Velký podíl na odborné přípravě má také MV-GR HZS ČR, které pořádá instrukčně-metodická zaměstnání zaměřená na záchranářskou kynologii několikrát ročně.

Odborná příprava kynologů není omezena pouze na práci se psem. V rámci ZÚ HZS ČR probíhá zdravotnická a psychologická příprava ve formě modelových situací. Několikrát ročně probíhá také lezecký výcvik a ve spolupráci s HZS MSK odborná příprava pro členy ÚSAR. Všichni atestovaní kynologové HZS ČR jsou předurčení pro mezinárodní záchranné operace a v případě požadavku pro nasazení v zahraničí by byli začleněni do struktury záchranné jednotky, kterou pro účely záchranných prací na místě katastrofy sestavuje MV-GR HZS ČR.

■ Aktivace, přeprava a nasazení kynologického týmu

Samotný zásah začíná stejně jako u jednotky PO vyhlášením poplachu neboli aktivací kynologického týmu prostřednictvím koordinátora nasazení odřadu ZÚ HZS ČR, který přebírá informaci od OPIS MV-GR HZS ČR. Doba výjezdu v pracovní době (Po-Pá od 07.00 do 15.00 hodin) je do 30 minut, v mimopracovní době do 90 minut. V reálu je doba výjezdu výrazně kratší, což je dáno ustájeným psů přímo v areálu ZÚ HZS ČR po dobu výkonu služby kynologa a systémem týdenních pohotovostí, kdy součástí hotovostního odřadu je vždy minimálně jeden atestovaný kynolog, který má k dispozici také odpovídající techniku pro výjezd na místo zásahu. Aktivace kynologů sloužících u HZS krajů probíhá cestou KOPIS HZS místně příslušného kraje, ve kterém hasič slouží resp. bydlí a doba výjezdu kynologického týmu je v řádech několika

minut. Obecně je pravidlem, že kynologové mají všechny potřebné zásahové věci sbaleny a ihned po aktivaci jsou připraveni k nasazení.

■ Stručný přehled zásahů

Zásahová činnost hasičů-kynologů začala v roce 2011, kdy se na jaře podařilo úspěšně atestovat první služební psy pro sutinové i plošné vyhledávání. Vzhledem k charakteru moravskoslezského regionu, který je výrazně narušen důlní činností, zde často dochází k sesuvům půdy a zřícení budov.

Z nejznámějších zásahů v rámci celé ČR je určitě vhodné zmínit zásah ve Zlínském kraji v roce 2012, kdy se v průběhu ÚSAR cvičení přesouvala skupina kynologů vrtulníkem na místo zásahu (mezi nimi i nprap. Martin Nejedlý se psem Rendy). V únoru 2013 při výbuchu plynu v panelovém domě ve Frenštátě pod Radhoštěm na místě zasahovala kompletní tříčlenná kynologická skupina ZÚ HZS ČR ve spolupráci

s kynology Městské policie Ostrava. V letošním roce se jednalo o další zřícený dům po výbuchu plynu na území města Ostravy. V rámci mezikrajské pomoci se kynologové ZÚ HZS ČR účastnili například pátrání po pohřešovaných osobách ve Zlínském kraji, v Kraji Vysočina, v Královéhradeckém, Pardubickém i v sousedícím Olomouckém kraji. I hasiči-kynologové HZS Libereckého a Pardubického kraje mají za sebou několik zásahů s vyhledáváním osob ze zřícených objektů a budov. Posledním větším zásahem bylo zřízení rekonstruovaného mostu ve Vilémově na Vysočině, kde se záchranných prací účastnilo celkem šest atestovaných kynologů, z nichž jeden byl hasič-kynolog z HZS Pardubického kraje.

pplk. Ing. Roman HEJZLAR,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
prap. MVDr. Veronika SMĚJOVÁ,
ZÚ HZS ČR, foto archiv
pplk. Ing. Romana HEJZLARA

Odvozem do nemocnice to nekončí

V roce 2013 bylo při dopravních nehodách na českých silnicích ukončeno 583 lidských životů. Právě úmrtí při dopravní nehodě je desátou nejčastější příčinou smrti na celém světě. A podle analýz Světové zdravotnické organizace se tato příčina smrti bude stále šplhat žebříčkem úmrtí vzhůru. Třetí listopadová neděle (letos 16. listopadu) patří Světovému dni obětí dopravních nehod, který je vyhlášen od roku 1993.

Kombinace nepřiměřené rychlosti a dokazování si své falešné síly v autě podpořené alkoholem, to jsou jedny z nejtragičtějších dopravních nehod na našich silnicích. V roce 2013 při dopravních nehodách způsobených vlivem alkoholu zemřelo 52 osob a dalších 2306 bylo zraněno.

Hasiči u dopravních nehod zachrání denně téměř sedm lidských životů

Dopravní nehoda je mimořádná událost, při které velmi často zasahují i hasiči. Jejich nepostradatelná pomoc spočívá především v rychlém vyproštění zraněných z havarovaných vozidel. V roce 2013 hasiči zachránili při dopravních nehodách 2507 lidských životů. To je téměř sedm životů denně. A právě hasiči jsou často ti, kteří při vyprošťování zraněných ze zdemolovaných automobilů komunikují s obětí velmi často jako první.

V následujících rozhovorech se zabýváme zejména aspekty prvotního přístupu ke zraněnému a následné psychické pomoci.

Kpt. Mgr. Jaromír Hladký v letech 2000 až 2011 zasahoval u desítek dopravních nehod jako příslušník HZS Jihomoravského kraje. Od roku 2011 pracuje jako lektor ve Školním a výcvikovém zařízení HZS ČR – středisko Brno, kde seznamuje nastupující hasiče mimo jiné také s psychologickými aspekty činnosti záchranáře.

- Hasiči každoročně zachrání při dopravních nehodách mnoho lidských životů. Často se jako první setkávají se zraněnými, kteří jsou mnohdy zaklíněni ve zdemolovaném vraku auta. Co v té chvíli hasiči zraněnému říkají?*

Účelem komunikace s postiženým je postiženého zklidnit, a pokud to situace dovoluje, i přimět jej ke spolupráci. Sdílet mu, kdo jsme, proč jsme se dostavili. Ujistit jej, že jeho problém už řešíme, navodit alespoň relativní pocit bezpečí. Současně postiženého můžeme i rámcově informovat o jeho stavu, o stavu jeho blízkých, kteří s ním cestovali, popř. připravit zraněného na úkony, které budeme provádět a které mohou i bolet. Ne vždy ale probíhá tato komunikace bez problémů. Je třeba počítat s instinktivními obrannými reakcemi, akutní reakcí na

šok a stres. Od apatie, přes aktivní odpor, boj a někdy i útěk z místa nehody.

Zároveň se musíme vyhnout nevhodnému chování a nevhodným formulacím, které mohou postiženého naopak ještě více rozrušit. To vše probíhá současně s poskytováním předlékařské péče a vyprošťovacími pracemi.

- Zásah u dopravní nehody je souhra celého týmu, hasiči jako jediní dokážou vyprostit zraněné z doslova „hromady plechu“ a tím zachránit nejen jeden život. Co je z Vašeho pohledu na celé události dopravní nehody nejtěžší?*

Tohle nelze určit jednoznačně. Každý zásah je jiný. Každá dopravní nehoda se liší např. počtem účastníků, druhem dopravních prostředků, prostředím, kde nehoda vznikla, denní dobou, ročním obdobím a také rozsahem a závažností zranění.

Všechny tyto aspekty pak působí jako stresory nejen na účastníky dopravní nehody, ale i na zasahující hasiče. Hasiči nejsou roboti, hasiči jsou lidské bytosti!

Na mě nejhůře působily nehody, kde umírali lidé, kteří s nehodou neměli nic společného. Měli jen tu smůlu, že byli zrovna v nesprávnou dobu na nesprávném místě. A několikrát to byly i děti. Některé momenty z těchto nehod mi občas „vyskočí před očima“. Třeba když jedu v autě se svým vnukem.

Dlouhá cesta ke smíření se s osudem

Zprávy o dopravních nehodách mnohdy končí výčtem usmrčených, zraněných, výškou škody, pravděpodobnou příčinou a viníkem a dodáním, že zranění byli odvezeni do nemocnice. Tím ale pochmurný svět dopravní nehody nekončí. Teprve začíná. Začíná dlouhá cesta smíření, vrácení se do zdánlivé normality, nacházení síly jít dál. Mnohdy začíná, a to nejen pro ty, kteří byli zraněni, ale i pro ty, kteří jsou v blízké vazbě na samotnou oběť.

Mgr. Michaela Blatná, psychologka poskytující psychologickou pomoc v Českém sdružení obětí dopravních nehod (ČSODN, www.csodn.cz). Pro pomoc obětem dopravních nehod se rozhodla na základě vlastní zkušenosti, kdy řidič pod vlivem návykové látky vjel osobním vozidlem na chodník a usmrtil její maminku.

■ **Sdružení, ve kterém působíte, pomáhá obětem dopravních nehod. Jak taková pomoc probíhá?**

České sdružení obětí dopravních nehod (ČSODN) bylo založeno v roce 2004 v Praze převážně pozůstalými, kteří tragicky přišli o své blízké při silničních dopravních nehodách. Právě tyto smutné zážitky otevírají pochopení a empatii vůči těm, co stejnou bolest prožívají. Pomoc poskytujeme těm, kteří jsou poškozeni následky dopravní nehody, těm, co utrpěli fyzické zranění, psychickou újmu nebo ztratili blízkého člověka. Zaměřili jsme se na poskytnutí pomoci a podpory ve třech oblastech, a sice v oblasti psychosociální, právní a organizační. Psychosociální pomoc spočívá v psychické podpoře, jako je např. podpůrné poradenství, svépomocná skupina, dále v nasměrování na jinou adekvátní pomoc, zprostředkování kontaktů v místě bydliště apod.

Pro naše klienty pořádáme víkendová setkání, procházky, setkání u pomníku obětí dopravních nehod v den vzpomínky na oběti dopravních nehod (Světový den obětí dopravních nehod, který připadá na třetí listopadovou neděli). Právě tato setkání přinášejí sounáležitost, vzájemné porozumění. Poskytují lidem určité zmírnění prožívané bolesti, povzbuzení, inspiraci pro vyrovnání se s nastalou tragédií a zacházení se svým zármutkem. Lidé, kteří prožili a prožívají stejnou bolest, nemusí na setkání nikomu nic vysvětlovat, sdílejí stejné pocity a chápou se navzájem.

Tragická nebo těžká dopravní nehoda je velkým zásahem do života člověka a celé sítě jeho vztahů. Dost často se rozpadají partnerské vztahy, ale také vztah například k dítěti (dětmi), které nehodu přežilo a jeho sourozenec ne. Následky vážných dopravních nehod jsou velmi různorodé a my se snažíme takto zasaženým lidem podat pomocnou ruku, když se na nás obrátí.

Právní pomoc spočívá v poskytnutí právního poradenství a právního zastupování v nezbytných úkonech například u případů spojených se ztrátou blízkého člověka při dopravní nehodě.

Sdružení také pomáhá v oblasti organizační – v komunikaci s úřady, vyřizování náležitostí spojených s dopravní nehodou, vyhledávání potřebných kontaktů. Lidem zasaženým dopravní nehodou se snažíme co nejvíce ulehčit a usnadnit nastalou situaci.

Zasaženým osobám s fyzickou újmou pomáháme například s vyhledáním následné péče. V případech, kdy při dopravní nehodě nedošlo k fyzickému zranění, mívají poškození následky v podobě psychických obtíží (nespavost, nervozita, noční můry atd.). I s tímto problémem se na nás mohou lidé obrátit tak, jako se již několikrát stalo. Poradíme poškozeným vzhledem k tomu, co se stalo, jak se vyrovnat se situací, podpoříme je morálně.

Frekvence pomoci je zcela individuální, někteří klienti požádají o pomoc jednorázově, někdy si situace vyžádá delší a hlubší spolupráci. S poškozenými komunikujeme telefonicky, e-mailem nebo osobně; podle toho, komu co více vyhovuje. Pomoc, kterou ČSODN poskytuje, je zdarma.

■ **Co je z Vašeho pohledu nejtěžší pro ty, kteří jsou zasaženi dopravní nehodou?**

Nejtěžší je přijmout to, co se stalo – že náhle a nečekaně zemřel blízký člověk. Rodičům, kterým při dopravní nehodě zemřelo dítě, se zcela zastaví i vlastní život, ztrácí smysl života. Je to velká a velmi bolestivá rána, ze které se velmi těžce vzpamatovává. Pozůstalí partneři nejenže jsou zasaženi zármutkem, ale najednou jsou na všechno sami – na děti, na domácnost atd. Dopravní nehoda, kdy dojde ke zranění nebo úmrtí, je

událost zcela neočekávaná, blesk z čistého nebe; v jednom momentě se převrátí život zcela naruby.

Naším klientům, kteří utrpěli vážná zranění, se život také změní – i oni přicházejí o některé vztahy, dost často ztratí svoji práci, prostě kvalita jejich života se sníží alespoň na dobu, než se adaptují na novou situaci a všem se to také nemusí povést. Každá bolest se časem zmírní, i když zcela nevymizí. My se snažíme poškozeným dopravní nehodou pomoci najít cestu, jak s bolestí žít dál.

Výchova řidiče je zásadní

Na nultém kilometru dálnice D1 v Praze vznikl památník věnovaný právě obětem dopravních nehod. Je to místo, kde se lidé na chvíli zastaví a zavzpomínají na ty, kteří o svůj život nebo zdraví přišli právě na silnici. V České republice existuje dlouhá řada preventivních akcí, věnovaných dopravní výchově. Přesto dopravní nehody na českých silnicích způsobují řidiči, dalo by se říci, svým nepřiměřeným chováním. Na tento problém jsme se zeptali plk. Ing. Tomáše Lercha, ředitele Ředitelství služby dopravní policie Policejního prezidia České republiky.

Silniční dopravní nehody jsou každodenní smutnou skutečností. Podle statistik v loňském roce každých 15 hodin a dvě minuty došlo k usmrcení osoby při dopravní nehodě a každých 20 minut a 44 sekund byl zraněn účastník silničního provozu. Za posledních deset let počet usmrcených i zraněných při silničních dopravních nehodách klesá. Ale i tak jsou čísla velmi vysoká.

Jakými nástroji, z Vašeho pohledu, lze i nadále snižovat počty obětí?

Dopravní policie se spolupodílí na dlouhodobém procesu jak v republikovém, tak evropském měřítku, týkajícím se opatření pro snižování počtu obětí dopravních nehod. Jsme spíše chápáni jako represivní složka, ale nezanedbatelný důraz klademe na preventivní výchovu a spolupracujeme s dalšími subjekty na legislativních úpravách. Mnoho viníků dopravních nehod jsou řidiči s velmi malými zkušenostmi s řízením vozidla a vůbec řešením dopravních situací. Podle mého názoru chybí určitá forma dozoru nad těmito mladými nezkušenými řidiči. Poslední generace řidičů nemá v sobě vypěstovaný vztah k dopravní výchově, nemají pevné návyky jako účastníci silničního provozu, často se setkáváme s neúctou k zákonům. Silná a rychlá vozidla jsou dostupná téměř každému, a pokud si za volant sedne řidič s malými zkušenostmi a nedokáže odhadnout následky například rychlé jízdy nebo nebezpečného předjíždění, bývají důsledky těchto nehod často katastrofické. Dopravní policie zprostředkovává dopravní informace, které jsou také preventivním nástrojem ke snížení nehodovosti a tím

i možných obětí. Výrazný podíl na nehodovost má samotné počasí. Z analýz nehodovosti vyplývá, že při slunečném počasí dochází k většímu počtu tragických nehod než při dešti, sněhu nebo mlze. To jsou řidiči mnohem pozornější. Podíli jsme se na vytváření bezpečného dopravního prostoru například posuzováním míst tragických dopravních nehod, odstraňováním rizikových lokalit.

Jednou z hlavních příčin nehod řidičů motorových vozidel je nepřiměřená rychlost. V loňském roce z tohoto důvodu zemřelo 209 osob. Jak lze ovlivnit tuto neřest řidičů z pohledu dopravní policie?

Jak jsem již uvedl, je to především ve výchově, určité zodpovědnosti při svém jednání v silničním provozu, uvědomění si následků nevhodného chování v dopravě a tím předcházení zbytečným ztrátám na životech. Dopravní výchova musí být jakousi součástí výchovy vůbec. Velkým vzorem pro chování jsou rodiče, kteří tím, jak se sami chovají při řízení vozidla, dávají svým dětem příklad a určitý model.

Nepřiměřená rychlost a nesprávný způsob jízdy jsou hlavními příčinami dopravních nehod motorových vozidel, které si v loňském roce vyžádaly 427 lidských životů. Nevěnování pozornosti řízení vozidla bylo příčinou více než 14 tisíc dopravních nehod. A právě řidiči si musejí uvědomit, že být za volantem znamená plně se soustředit na řízení, nechat se ničím rozptýlovat. V dnešní době si mnoho lidí vytvořilo „kancelář“ v autě, často spěchají, telefonují, občerstvují se, řídí ve stresu a nepohodě, jezdí časově náročné jízdy bez odpočinku, a to je právě cesta k tomu, aby došlo k dopravní nehodě.

Přestože v uplynulém roce zahynulo na našich silnicích nejméně osob od roku 1961, je počet zbytečně zmařených životů stále velmi vysoký. Bezpečnost a plynulost silničního provozu je v první řadě přímo závislá na vlastním chování všech jeho účastníků. Je nutné vždy myslet na vlastní bezpečnost a být vůči ostatním tolerantní a ohleduplní.

První oběť dopravní nehody již před 145 lety

První oběť dopravní nehody se stala dne 31. srpna 1869 při zkušební jízdě parního automobilu Irka Mary Wardová, která coby spolujezdkyně vypadla z vozidla a to ji následně přejelo.

Každoročně zemře při dopravních nehodách po celém světě 1,2 milionu lidí. Denně jsou další a další oběti, denně narůstá počet zasažených následky dopravní nehody. Mnohé silnice lemují křížky, svíčky a fotografie těch, kterým byl život na silnici ukončen.

kpt. Ing. Ivana SVITÁKOVÁ, HZS hl. m. Prahy,
foto archiv redakce, autorka a archiv ČSODN

Příprava pracovníků zařízení sociální péče v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení

V Pardubickém kraji se nachází 68 zařízení sociální péče (dále jen „zařízení SP“). Jejich zřizovateli jsou zpravidla obce, sdružení obcí, Krajský úřad Pardubického kraje, občanská sdružení a subjekty zaměřené na charitativní činnost. Typově jsou tato zařízení SP velmi rozmanitá. Nalezneme zde domovy pro seniory, denní stacionáře, chráněná bydlení, noclehárny, azylové domy pro různé typy klientů, domovy s pobytovou odlehčovací službou apod.

Požár hotelu v Moravské Třebové ohrožoval sousední domov důchodců

Ani zařízením SP se nevyhýbají mimořádné události. Čas od času se ve sdělovacích prostředcích objeví informace o požáru zařízení tohoto typu nejen v České republice, ale i v zahraničí. Obvykle je provázen na naše dnešní poměry nevídaným počtem obětí.

Zřejmě nejtragičtějším požárem zařízení SP na našem území byl požár **Ústavu sociální péče v Měděnci** (okres Chomutov), kdy v noci z 1. na 2. listopadu 1984 zahynulo 26 chovaneček. I v poslední době jsou na našem území zaznamenávány mimořádné události ohrožující zařízení SP (12. dubna 2011 bylo kvůli požáru navazujícího objektu v Moravské Třebové evakuováno 95 osob z domova důchodců, 21. ledna 2013 v Příboru zemřely na následky požáru dvě klientky domova s pečovatelskou službou a 24. dubna 2014 byli po požáru penzionu pro seniory v Kostelci na Hané hospitalizováni čtyři seniři).

Zatím poslední mimořádnou událostí v tomto typu objektů byl požár, který ze zatím neznámých příčin vznikl dne 1. září 2014 v prostorách podkroví Domova pro seniory v Heřmanově Městci na Chrudimsku. Požár, který byl nahlášen okolo třetí hodiny ranní, zasáhl asi čtvrtinu půdorysné plochy střechy a vyvolal si evakuaci padesáti seniorů do bezpečné části budovy. Přibližně jedna třetina evakuovaných osob byla trvale upoutána na lůžko. Postupně se takto musela evakuovat dvě patra, protože došlo ke hroucení starých stropů. Na místě zasahovalo devět jednotek PO.

HZS Pardubického kraje proto považuje zařízení SP za potenciálně zranitelné při mimořádných událostech. Z tohoto důvodu je seznam zařízení SP součástí Havarijního plánu Pardubického kraje, který zpracovává HZS Pardubického kraje. Data v seznamu jsou každoročně aktualizována ve spolupráci se zaměstnanci Krajského úřadu Pardubického kraje – odboru sociálních věcí.

Zařízení SP by také mohla být v případě vyhlášení některého z krizových stavů přednostně zásobována [§ 6 odst. 2 písm. f) a § 14 odst. 4 písm. d) krizového zákona (zákon č. 240/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů)].

HZS Pardubického kraje se v roce 2013 rozhodl uskutečnit pro vedoucí zaměstnance a statutární zástupce zařízení SP seminář s tematikou ochrany obyvatelstva, krizových a havarijních příprav a požární ochrany. Záměrem bylo seznámit vedoucí zaměstnance s možným ohrožením a připravit je na jejich nezbytnou činnost v případě, že by příslušné zařízení SP bylo ohroženo mimořádnou událostí, která by vyžadovala plnění úkolů ochrany obyvatelstva – ochranu jejich klientů. Dále byli seznámeni se vzorovou přípravou zařízení SP na řešení mimořádných událostí, které by mohly postihnout zařízení SP, jeho klienty a zaměstnance a vyžadovat plnění úkolů ochrany obyvatelstva – tzv. plán připravenosti zařízení SP.

Záměr uspořádat semináře a postup jejich realizace byl konzultován se zaměstnanci Krajského úřadu

Pardubického kraje – odboru sociálních věcí, kteří nás seznámili se situací v oblasti zajišťování sociální péče v Pardubickém kraji a poskytli cenné rady a doporučení.

Semináře byly naplánovány tak, že každý územní odbor (Chrudim, Pardubice, Svitavy a Ústí nad Orlicí) provede jeden seminář. Délka semináře byla stanovena na pět hodin. Byla stanovena

Požár Domova pro seniory v Heřmanově Městci

jednotná osnova. Na základě zkušeností z prvního semináře uspořádaného ÚO Pardubice byla ostatním územním odborům, které semináře pořádaly později, zaslána doporučení pro úpravu a doplnění obsahu jejich seminářů. Na semináře byli pozváni statutární zástupci a vedoucí zaměstnanci zařízení SP, která poskytují lůžkovou celodenní péči.

Osnova seminářů

V úvodu byla účastníkům semináře zdůrazněna jejich odpovědnost za bezpečnost klientů a byly jim předány materiály pro preventivně-výchovnou činnost.

Dále byli účastníci semináře ve stručnosti seznámeni se základním legislativním rámcem pro řešení mimořádných událostí a krizových situací, zejména s krizovým zákonem (zákon č. 240/2000 Sb.), zákonem o integrovaném záchranném systému (zákon č. 239/2000 Sb.), s vyhláškou č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva a v neposlední řadě s Konceptí vzdělávání v oblasti krizového řízení a Konceptí ochrany obyvatelstva.

Následovalo seznámení s analýzou rizik a jejich možným dopadem na zařízení SP. Během tohoto bloku byli účastníci semináře informováni o základním rozdělení rizik, o typech mimořádných událostí hrozících na území Pardubického kraje, o krizových stavech, jejich vyhlásování, orgánech krizového řízení a krizových opatřeních a o záchranných a likvidačních pracích. Dále byli seznámeni se závěry z analýzy rizik Havarijního plánu Pardubického kraje a Krizového plánu Pardubického kraje pro jednotlivá zařízení SP. Účastníci semináře obdrželi mapy znázorňující ohrožení jednotlivých zařízení SP a shlédli záznam z taktického cvičení z roku

Seminář ve Svitavách

Územní odbor	Počet pozvaných zařízení SP	Účast (zařízení SP/osoby)
Pardubice	14	13/14
Chrudim	6	6/12
Ústí nad Orlicí	14	14/24
Svitavy	13	9/10
Celkem	47	42/60

2012, konkrétně evakuaci domova důchodců v Ústí nad Orlicí. Zmíněny byly příklady z praxe – např. úniky nebezpečných látek z podniku Synthesia, a.s., a problémy s následnými opatřeními (kompetence tiskových mluvčích, bezobsažný banner na obrazovkách ČT, neznalost obyvatel v oblasti improvizované ochrany apod.).

V dalším bloku byly prezentovány činnosti ochrany obyvatelstva, které by se mohly týkat klientů a zaměstnanců v případě mimořádných událostí. Zejména šlo o varování, vyrozumění, improvizované ukrytí, evakuaci, nouzové přežití a používání prostředků individuální a improvizované ochrany. Všechny činnosti ochrany obyvatelstva byly probrány s ohledem na specifika zařízení SP a jejich klientů a co nejvíce prakticky (včetně puštění signálů jednotného systému varování a vyrozumění).

Následoval blok požární ochrany, který vedli pracovníci zajišťující úkoly HZS Pardubického kraje v oblasti stavební prevence, kontrolní činnosti a zjišťování příčin vzniku požárů. V úvodu byli účastníci semináře seznámeni se statistikou požárů se zřetelem na oblast zdravotnictví a sociální péče, s právními předpisy v oblasti požární prevence a s povinnostmi, které se na zařízení SP vztahují (vybavení hasicími přístroji a hydrantovými systémy, značení únikových cest, řádné označování bezpečnostními značkami, kontroly, preventivní požární hlídky apod.).

Poté byla zhodnocena připravenost zařízení SP na mimořádné události. Je možné konstatovat, že pro případ požáru je připravenost zařízení SP na dobré, až nadstandardní úrovni. Připravenost

na jiné druhy mimořádných událostí však není dostatečná. Účastníkům semináře bylo doporučeno, aby si činnosti (zejména ty na úseku ochrany obyvatelstva) předem naplánovali. Proto jim byl předán vzor přípravy zařízení SP na řešení mimořádné události. Tento dokument vychází ze vzorových plánů krizové připravenosti právnických a podnikajících fyzických osob zabezpečujících plnění opatření vyplývajících z krizových plánů zpracovaných HZS Pardubického kraje pro kraj a obce s rozšířenou působností. Tato příprava byla maximálně zjednodušena. Obsahuje identifikační údaje zařízení SP, jeho popis včetně areálu, kapacity zařízení SP, definici „krizového štábu zařízení SP“, analýzu rizik, popis disponibilních zdrojů a plány konkrétních činností ve formě checklistu.

Poslední vystoupení bylo věnováno psychosociální pomoci osobám zasaženým mimořádnou událostí. Dané téma prezentovala psycholožka HZS Pardubického kraje.

Zájem statutárních zástupců a vedoucích zaměstnanců zařízení SP o tento dobrovolný seminář je zřejmý i z jejich účasti – viz tabulku.

Podle reakcí účastníků seminářů je možné konstatovat, že jejich obsah byl přínosný. Užitečnost seminářů se může projevit na podzim roku 2015, kdy se uskuteční taktické cvičení „Evakuace 2015“ v Centru sociálních služeb města Žamberk.

kpt. Ing. Pavel VÍTEK,
plk. Ing. Josef JELÍNEK,
HZS Pardubického kraje,

foto archiv HZS Pardubického kraje

Hlavní pozornost byla věnována Mechanismu civilní ochrany unie

V rámci italského předsednictví v Radě Evropské unie se ve dnech 29. a 30. září 2014 uskutečnilo v Římě v pořadí již 33. setkání generálních ředitelů civilní ochrany Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a kandidátských zemí.

Setkání zahájil Claus Sorensen, generální ředitel DG ECHO (generální ředitelství pro humanitární pomoc a civilní ochranu) z Evropské komise, který projevil uspokojení nad přijetím Černé Hory jako dalšího člena participujícího v Mechanismu civilní ochrany unie. V současné době se Mechanismus civilní ochrany unie vztahuje na 32 států, z toho 28 členských zemí Evropské unie, Makedonii, Island, Norsko a nově Černou Horu.

Druhý bod jednání byl věnován Programu předvstupní pomoci (IPA) a otázkám spolupráce v oblasti civilní ochrany s kandidátskými zeměmi a potenciálními kandidátskými zeměmi. Od roku 2013 je tento nástroj zaměřený na prevenci, připravenost a odezvu na povodně. Jedním z jeho cílů je vytvořit multinationální moduly civilní ochrany pro vysokokapacitní odčerpávání a povodňové záchranné práce. V roce 2015 bude tento nástroj především zaměřen na mapování a hodnocení rizik s tím, že se počítá s rozpočtem ve výši pěti miliard EUR.

V rámci třetího bodu jednání informovala Evropská komise o výsledcích semináře pořádaného v Římě v červenci letošního roku na téma „Posouzení schopnosti zvládání rizik“. Výstupy z tohoto semináře představovaly podklad pro vypracování závěrů Rady o posouzení schopnosti zvládání rizik, které jsou v současné době Radou pro spravedlnost a vnitřní věci již schváleny. Získané poznatky budou zároveň použity během jednání k budoucímu Rámcí snižování rizika katastrof na období po roce 2015 (tzv. post-Hyogo), který by měl být přijat v březnu 2015 na 3. světové konferenci ke snižování rizika katastrof v japonském Sendai.

Ve čtvrtém bodě jednání informovala Evropská komise o situaci v západní Africe, která je postižena epidemií eboly. Na řešení je třeba kromě finančních prostředků také zabezpečení polních nemocnic, dodání ochranných prostředků a zajištění místní přepravy. Hlavním problémem je evakuace nakažených lékařů a sester.

V následujícím bodu jednání IT PRES prezentovalo návrh závěrů Rady o spolupráci mezi orgány humanitární pomoci a civilní ochrany. Vypracování návrhu předcházelo projednávání konceptu IT PRES k posílení součinnosti humanitární pomoci a civilní ochrany ve vztahu k prevenci, připravenosti a reakci na katastrofy během konzultačního setkání expertů civilní ochrany a humanitární

pomoci, které se uskutečnilo 12. září 2014 v Bruselu. Na setkání bylo zjištěno, že zatímco některé členské státy Evropské unie mají tuto spolupráci na vysoké úrovni, tak jsou i státy, kde tato spolupráce není nastavena vůbec. Návrh závěrů Rady bude dále projednáván v rámci pracovní skupiny Rady pro civilní ochranu (PROCIV) a pracovní skupiny pro humanitární a potravinovou pomoc (COHAFA).

V rámci šestého bodu jednání Evropská komise informovala o možnostech vysílání expertů civilní ochrany jako poradců v otázkách prevence a připravenosti uvnitř i mimo Evropskou unii.

V sedmém bodu jednání Evropská komise sdělila, že v nejbližší době bude všem generálním ředitelům civilní ochrany Evropské unie zaslán dopis vyzývající k nahlášení modulů civilní ochrany do dobrovolného souboru předem vyčleněných kapacit členských států Evropské unie pro odezvu na mimořádné události. Evropská komise zároveň prezentovala svůj návrh na řešení dočasných nedostatků v kapacitách pro odezvu (viz článek 12 Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1313/2013/EU o mechanismu civilní ochrany Unie), který spočívá ve financování dvou modulů pro letecké hašení lesních požárů v roce 2015. Jedná se o novou formu pomoci, kterou může Evropská komise na základě přijaté legislativy poskytovat.

Osmý bod jednání byl věnován informaci o průběhu semináře věnovaného směrnici o pracovní době a její působnosti na dobrovolné hasiče, který se uskutečnil 16. září 2014 v Bruselu. Evropská komise v úvodu upozornila, že platnost této směrnice je omezena pouze na krizové situace velkého rozsahu. V Evropské unii existují různé systémy nasazení dobrovolných hasičů, které se

liší stát od státu. Nelze tedy paušalizovat. Například v Lucembursku mají 12 různých typů dobrovolníků. Evropská komise přislíbila, že o stavu projednávání této směrnice bude členské státy průběžně informovat.

V rámci devátého bodu jednání Evropská komise shrnula všechny mimořádné události v roce 2014, na jejichž řešení se podílelo Středisko pro koordinaci odezvy na mimořádné události (ERCC). Od začátku roku do konce září 2014 byl Mechanismus civilní ochrany unie aktivován celkem ve 25 případech. Během tohoto období bylo nasazeno 28 expertů civilní ochrany.

V posledním bodě jednání představilo Lotyšsko priority svého budoucího předsednictví v Radě Evropské unie. Stěžejním tématem budou potřeby osob se zdravotním postižením ve vztahu k civilní ochraně. K tomuto tématu se ve dnech 12. a 13. ledna 2015 uskuteční v Rize seminář, na jehož základě bude vypracován návrh závěrů Rady, který bude následně projednáván v rámci PROCIV.

Další setkání generálních ředitelů civilní ochrany se uskuteční v dubnu příštího roku v lotyšském městě Jūrmala.

V rámci setkání generálních ředitelů civilní ochrany proběhlo jednání české delegace s generálním ředitelem civilní ochrany Itálie Francem Gabriellim. Mezi diskutované oblasti patřily odolnost společnosti, způsoby řešení varování a vyzkoušení osob se zdravotním postižením a další formy bilaterální spolupráce. Výsledkem jednání byla dohoda, že obě strany schválí společné Memorandum o spolupráci.

kpt. Mgr. Lukáš PIDHANIUK,
foto plk. Ing. Jiří CHALUPA, Ph.D.,
MPA, MV-generální ředitelství HZS ČR

Deset let provozu hlavního etalonu ionizujícího záření v Olomouci

Letos v dubnu uplynulo deset let od okamžiku, kdy byl v areálu tehdejšího účelového zařízení MV-generálního ředitelství HZS ČR – Opravárenského závodu Olomouc, slavnostně uveden do provozu hlavní etalon ionizujícího záření.

Osobní dozimetr SOR/R-20 verze DMC

Zásahový dozimetr UltraRadiac URAD 115

Zásahový radiometr DC-3H-08

Dnešní doba je poznamenána neustále rostoucím využíváním jaderných technologií, ionizujícího záření, provozem i výstavbou nových jaderné energetických technologických celků. Tento fenomén přináší rizika, která můžeme demonstrovat na případě Černobylské havárie v dubnu roku 1986, kdy při obsluze zařízení jaderné elektrárny selhal lidský faktor, nebo na případě havárie jaderné elektrárny Fukušima Daiči, způsobené v březnu roku 2011 silným zemětřesením a následným ničivým tsunamí, havárie vzniklé působením přírodních živlů.

Nemusí to však být jen událost globálního měřítka, ale i požáry výrobních objektů, havárie podniků, živelní pohromy, exploze v různých odvětvích průmyslu, havárie v dopravě a extrémní meteorologické situace jsou často doprovázeny únikem nebo vývinem nebezpečných škodlivých látek včetně, i když dosud ve výjimečných případech, radioaktivních látek a ionizujícího záření.

Nekontrolovaný únik nebezpečných škodlivých látek může vážně ohrozit zdraví a životy obyvatelstva, zasahující hasičů a dalších složek IZS a v neposlední řadě může negativně ovlivnit i kvalitu životního prostředí. Ke stejné situaci může dojít při teroristických útocích, v dnešní době nepravděpodobných, nebo při válečných operacích vedených jakýmkoliv prostředky.

Potenciální nebezpečí vzniku radioaktivního zamoření a nekontrolovaného šíření ionizujícího záření při těchto událostech vyžaduje existenci a udržování funkčního a efektivního radiačního monitorovacího systému nejen v lokalitách se zvýšeným rizikem jako je okolí jaderných elektráren, ale i ve složkách integrovaného záchranného systému.

Pozornost obnově prostředků

V průběhu posledních let HZS ČR pořídil nové prostředky chemického a radiačního průzkumu (i za využití prostředků EU), čímž se zařadil mezi nejlépe těmito prostředky vybavené sbory v Evropě.

Pro zabezpečení plnění úkolů monitorování radiační situace, radiačního průzkumu a osobní dozimetrie byly nakoupeny a nakupují se prostředky:

- **Osobní dozimetr SOR/R-20 verze DMC** je určen ke stanovení obdržených dávek osobami, pro signalizaci překročení dvou úrovní dávkového ekvivalentu (1 mSv a 50 mSv) a dvou úrovní příkonu dávkového ekvivalentu (20 mSv/h a 200 mSv/h).

- **Zásahový dozimetr UltraRadiac URAD 115** slouží při zásahu jako indikátor přítomnosti zdrojů záření gama, jako měřič příkonu dávkového ekvivalentu pro účely stanovení doby pobytu zasahujících, jako prostředek umožňující vytýčování bezpečnostní zóny záření gama a jako operativní dozimetr s možností přímého odečítání dávkového ekvivalentu.

- **Zásahový radiometr DC-3H-08** je určen pro měření příkonu dávkového ekvivalentu, měření plošné aktivity, kontrolu kontaminace osob, měření dávkového ekvivalentu a výpočet dovolené doby pobytu.

Metrologická kontrola

Při výběru těchto prostředků (měřidel) byl kladen důraz, aby měřidla splňovala zejména technické podmínky poplatné „hasičskému řemeslu“ a také, aby tato měřidla z hlediska metrologie byla měřidly stanovenými a schváleného typu.

Vzhledem k tomu, že dozimetrická měřidla se vyvíjí a vyrábějí především

za účelem ochrany zdraví, životního prostředí a zajištění bezpečnosti při práci, jsou v drtivé většině druhově zařazena jako stanovená a jako taková podléhají státní metrologické kontrole, která spočívá ve schválení typu měřidla a jejich pravidelném ověřování.

Pracovní měřidla stanovená – (jinak „stanovená měřidla“) jsou měřidla schváleného typu **stanovená** vyhláškou č. 345/2002 Sb., kterou se stanoví měřidla k povinnému ověřování a měřidla podléhající schválení typu, ve znění pozdějších předpisů, **k povinnému ověřování** s ohledem na jejich význam pro ochranu zdraví, ochranu životního prostředí a bezpečnost při práci (§ 3 odst. 3 zákona č. 505/1990 Sb., o metrologii, ve znění pozdějších předpisů). Z právního hlediska se jedná o nejvýznamnější kategorii měřidel, která chrání veřejný zájem a tato měřidla podléhají státní metrologické kontrole. Stanovených měřidel (dříve „vybraná provozní měřidla“) se týká převážná část závazných ustanovení o schvalování typu a kusovém ověřování. Právní režim stanovených měřidel je jádrem právní úpravy metrologie státu.

Schválení typu měřidla spočívá v provedení technických zkoušek a dalších zjištění metrologickým orgánem – Českým metrologickým institutem, který v případě, že měřidlo splňuje požadavky příslušných právních předpisů, vydává o schválení typu certifikát a přidělí měřidlu značku schválení typu, kterou tvoří písmena „TCM“ (dříve „TCS“),

doplněná identifikačními údaji o pořadí a roku schválení.

Platnost certifikátu o schválení typu dozimetrického měřidla je obvykle stanovena na deset let.

Ověřením stanoveného měřidla se potvrzuje, že stanovené měřidlo má požadované metrologické vlastnosti. Ověřené stanovené měřidlo je opatřeno úřední značkou nebo je o ověření vystaven ověřovací list nebo obojí, popřípadě je na žádost uživatele vystaveno potvrzení o ověření stanoveného měřidla. Základem úřední značky ověření měřidla jsou písmena „CS“, přidělená ČMI, nebo písmeno „K“ přidělené autorizovaným metrologickým střediskům. Právní význam obou značek je rovnocenný. Značky jsou dále doplněny evidenčním číslem metrologického orgánu a posledním dvojčíslím letočtu ověření. Úřední značka se umísťuje na místech stanovených při typovém schválení měřidla a její poškození nebo pozměňování je zakázáno. Po právní stránce je ověřování stanoveného měřidla úkonem veřejnoprávním. Doba platnosti ověření stanovených dozimetrických měřidel je dva roky vyjma elektronických osobních dozimetrů zařazených do systému hromadně provozované osobní dozimetrie (SEOD), kdy je doba platnosti jeden rok.

Hlavní etalon ionizujícího záření

Hlavní etalon ionizujícího záření (dále jen „HE IZ“ nebo „etalon“) ve smyslu zákona o metrologii je měřidlo sloužící k uchování určité jednotky, v našem případě jednotky ionizujícího záření gama a k jejímu přenosu na měřidla nižší přesnosti. Jinak řečeno, je to měřidlo, na kterém se ověřují stanovená měřidla ionizujícího záření.

Činnost HE IZ spočívá ve využití základního principu atomové fyziky a skutečnosti, že intenzita záření bodového zdroje klesá se zvětšující se vzdáleností od tohoto zdroje. Na tomto principu byl

vybudován horizontální ozařovací systém, který vytváří homogenní svazek ionizujícího záření gama. Do tohoto svazku je umístěn zkoušený přístroj. Potřebná hodnota dávkového příkonu je nastavena volbou jednoho z několika zářičů o různé aktivitě a vzdálenosti detektoru zkoušeného přístroje od zvoleného zářiče. Řídicí systém etalonu při zadání určité hodnoty dávkového příkonu zvolí příslušný zářič a vypočítá odpovídající vzdálenost. Zkoušený přístroj (jeho detektor) je připevněn na vozík kalibrační lavice, pomocí níž je umístěn do požadované vzdálenosti od zářiče – do místa referenční hodnoty dávkového příkonu etalonu. HE IZ je osazen celkem pěti zdroji záření gama izotopu ^{137}Cs („céesium 137“) o různé aktivitě. Protože aktivita těchto zdrojů je velmi vysoká (celkem asi 60 TBq), je zařízení HE IZ z bezpečnostních důvodů rozmístěno do dvou místností: ozařovny a místnosti operátora etalonu.

Ochrana obsluhy etalonu a ostatních osob před účinky ionizujícího záření je zajištěna následovně:

- ozařovací systém je uzavřen v ozařovně (železobetonové kobce s 1,1 m silnými stěnami i stropem), která dostatečně chrání při aktivním režimu ozařovače,
- ozařovač je opatřen takovým olověným stíněním, že v neaktivním režimu dávkový příkon na jeho povrchu nepřekračuje stanovené limity,
- systém ozařovače je řízen dvěma počítači a třemi podpůrnými procesorovými jednotkami,
- HE IZ je vybaven několikaúrovňovým bezpečnostním systémem.

Charakteristika

Etalon je umístěn v objektu Skladovacího a opravárenského zařízení HZS ČR v Olomouci (dále jen „SOZ HZS ČR“), na pracovišti Autorizovaného metrologického střediska ionizujícího záření (dále jen „AMS IZ“).

Etalon sestává z následujících hlavních částí:

- ozařovací systém
- měřicí a řídicí systém
- bezpečnostní systém
- podpůrné systémy.

Prostorově je etalon umístěn ve dvou místnostech – v ozařovně a v místnosti operátora.

Ozařovací systém je řešen jako horizontální, generuje homogenní svazek ionizujícího záření, ve kterém je ozařován testovaný přístroj požadovaným dávkovým příkonem, resp. dávkou.

Systém se skládá z:

- kontejneru (ozařovače OG-8) osazeného zdroji IZ (^{137}Cs) typu g, který vytváří kolimovaný svazek IZ s vrcholovým úhlem 15° ,
- kalibrační lavice pro umístění přístroje do svazku IZ.

Ozařovací systém je instalován v ozařovně HE IZ.

Měřicí a řídicí systém je tvořen dvěma počítači a třemi podpůrnými procesorovými jednotkami a SW. Funkce systému:

- řízení jednotlivých subsystémů ozařovny,
- odečítání výsledků měření z testovaných přístrojů,
- vyhodnocování jednotlivých metrologických výkonů v manuálním nebo automatickém režimu.

Měřicí a řídicí systém je umístěn jak v prostoru ozařovny, tak v místnosti operátora.

Bezpečnostní systém je řešen kombinací elektronických ochranných prvků a mechanických zábran.

Systém zabraňuje nadměrnému ozaření obsluhy etalonu a ostatních osob. Systém je umístěn v prostoru ozařovny a v místnosti operátora.

Funkce systému:

- řízení světelné signalizace,
- blokování vstupů do ozařovny při měření,

- zabránění zahájení měření v případě neuzavření vstupů do ozařovny,
- zabránění zahájení měření pokud není deaktivován bezpečnostní systém oprávněným operátorem v případě předchozí aktivace systému.

Podpůrné systémy HE IZ tvoří:

- rozvod napájení 230 V / 50 Hz,
- klimatizační systém ozařovny,
- osvětlení.

Hlavní technická data HE IZ

Parametry etalonu

- Dávkový příkon od $5 \cdot 10^{-7}$ do $3 \cdot 10^{+0}$ Gy.h⁻¹
- Dávka od $1 \cdot 10^{-6}$ do $1 \cdot 10^{+1}$ Gy

Ozařovna

- Vnitřní rozměry 3,4 x 3,4 x 11,35 m (V x Š x D)
- Max. příkon dávkového ekvivalentu (PDE) 10 cm od vnější zdi ozařovny při použití zářiče s nejvyšší aktivitou $0,5 \mu\text{Sv.h}^{-1}$

Kontejner (ozařovač) se zdroji IZ

- Max. počet zdrojů IZ 8
- Typ zdrojů IZ ¹³⁷Cs
- Max. celková aktivita zdrojů IZ $1 \cdot 10^{+14}$ Bq
- Hmotnost kontejneru 3000 kg

Kalibrační lavice

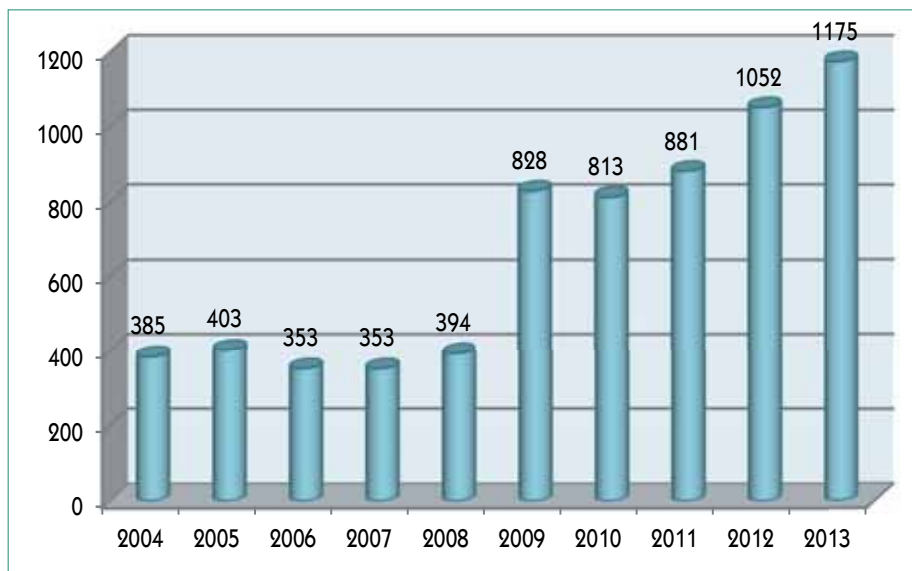
- Nastavitelná vzdálenost od ZIZ od 650 do 8500 mm
- Přesnost nastavení vzdálenosti ± 1 mm
- Nosnost vozíku kalibrační lavice 50 kg

Výstavba HE IZ byla zahájena v roce 2001 a ukončena instalací a provozními zkouškami technologie v prosinci 2003.

Etalon byl před uvedením do provozu podroben řadě předepsaných zkoušek, jako byla přejímací zkouška, zkouška dlouhodobé stability a zkouška provozní stálosti.

V oblasti radiační ochrany byla provedena orgánem Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (dále jen „SÚJB“) měření příkonu dávkového ekvivalentu v ozařovně a jejím okolí, a na základě vyhovujících výsledků bylo vydáno povolení k držbě radionuklidových zářičů instalovaných v ozařovací etalonu.

Po předložení protokolů a zprávy hodnotící roční provoz celé technologie

etalonu SÚJB vyhodnotil provoz zařízení jako vyhovující a na základě tohoto hodnocení vydal rozhodnutí o typovém schválení „srdce“ hlavního etalonu – ozařovače OG-8.

V říjnu 2003 byl HE IZ pracovníkem tehdejšího Inspektorátu pro ionizující záření Českého metrologického institutu navázán (kalibrován) na státní etalon kerry ve vzduchu.

S cílem udržovat a zlepšovat technickou způsobilost zařízení HE IZ byly za dobu od zahájení jeho provozu provedeny na jednotlivých subsystémech a zařízeních různé úpravy a inovace, např. úprava výsuvu zářiče, úprava vozíku kalibrační lavice aj.

V reakci na nákup nových dozimetrických přístrojů u HZS ČR byl pořízen kalibrátor na dozimetru SOR/R-20 a ÚRAD115, na kterých lze ověřovat až čtyři přístroje najednou.

Původní řídicí SW DARS etalonu byl nahrazen novou verzí a doplňován aplikacemi umožňujícími ověřování měřidel nových typů.

HE IZ je pravidelně jednou za tři roky navazován na státní etalon.

Z hlediska radiační ochrany jsou pravidelně (1x ročně) prováděny předepsané zkoušky dlouhodobé stability uzavřených radionuklidových zářičů instalovaných v ozařovači.

K zabezpečení provozuschopnosti, spolehlivosti a požadované metrologické kvality celé technologie etalonu je servisní organizace provádí každý rok pravidelnou čtvrtletní a roční profylaxi a údržbu jednotlivých částí technologie.

Na HE IZ bylo pro HZS ČR i další složky IZS a subjekty státní správy ověřeno v období let 2004 až 2008 průměrně na 400 měřidel ročně a v období 2009 až 2013, kdy byly nakoupeny další nové přístroje, průměrně na 950 měřidel ročně. V roce 2013 byl za celou dobu provozu HE IZ zaznamenán jejich největší počet – přibližně 1200 měřidel. V následujících letech toto číslo vzhledem k zamýšlenému doplňování dotčených složek dozimetrickou technikou ještě poroste, což bude vyžadovat další modernizaci zařízení HE IZ, zejména zvýšení kapacity kalibrátoru elektronických osobních dozimetrů typu SOR/R-20 a zásahových dozimetrů typu ÚRAD-115.

Skladovací a opravárenské zařízení HZS ČR prostřednictvím Autorizovaného metrologického střediska ionizujícího záření vykonává státní správu v oblasti ověřování stanovených měřidel ionizujícího záření.

Ing. Jan NOŽKA,
foto archiv SOZ HZS ČR

Hasičské noviny

HASIČSKÉ NOVINY

Redakce Hasičských novin
28. října 850, 549 01 Nové Město nad Metují
tel. 774 862 150, e-mail: redakce@hasicisro.cz
FB Hasičské noviny

Roční předplatné je 348 Kč, v ceně je 24 čísel HN a 200stránkový speciál.

Pošleme vám zdarma ukázkové číslo.

V případě předplatného jako dárku pro jinou osobu zašleme darovací poukaz na konkrétní jméno.

Významné výročí chebských hasičů

V září letošního roku si chebští hasiči připomněli 150 let od vzniku dobrovolných hasičů v Chebu a celou hasičskou historii ve městě. Oslavy se uskutečnily společně s dobrovolnými hasiči sousedních německých obcí.

Vznik hasičského sboru

Dobrovolný hasičský sbor v Chebu byl ustanoven roku 1864 na základě návrhu tehdejšího gymnaziálního profesora Eduarda Kittela, který chtěl vytvořit hasičský sbor v rámci tělocvičného spolku. Prvním velitelem se stal bývalý učitel tělocviku Franz Thoma. Mladý sbor vedl v letech 1864 až 1875. Členové se setkávali v přízemí tzv. „Geschirrhofu“ v Mincovní ulici v Chebu, kde ještě v první polovině 20. století byla vozovna dobrovolného záchranného sboru. Brzy po svém vzniku prošel sbor „zkouškou ohněm“. V noci 16. listopadu došlo k požáru střešiny starých kasáren na dnešním Kasárním náměstí a plameny ohrožovaly nedaleko stojící kostel sv. Mikuláše. Hasiči polévali vodou věže a střechu kostela a jen díky včasnému zásahu se vše podařilo uhasit a zachránit ohrožené objekty. Dále sbor zasahoval například při požáru před Lodní bránou v únoru 1865 a v září 1870 ve Waldsassenu, kde plameny pohltily 135 domů a musel být zachraňován i klášter.

Lepší vybavení a výstroj

Roku 1874 se stal velitelem Josef Ströhl, pod jehož vedením se sbor roku 1880 osamostatnil a přeměnil v Dobrovolné hasiče Cheb. Na správnou funkci sboru dohlížely samosprávné orgány, nejvyšším orgánem byla valná hromada, dále výbor, který zajišťoval chod sboru, a volení činovníci. Organizace byla určena stanovami spolku. Dobrovolní hasiči byli financováni prostřednictvím členských příspěvků, prostředků poskytnutých Chebskou spořitelnou, příležitostných darů a výtežků z oslav. Za řízení Josefa Ströhla sbor disponoval kvalitní výstrojí a výbavou, měl dvě plně vybavená hasičská vozidla a jeho pohotovost byla na vysoké úrovni. V roce 1896 byl požárním ředitelem jmenován Dr. Hans Stanka, který sboru vtiskl modernější podobu. Pořídil druhou pomocnou plachtu na spouštění a také jednu plachtu záchrannou. Počátkem devadesátých let 19. století se mu nabízel široké pole působnosti v oblasti technického vybavení a zdokonalení hasičské činnosti. Roku 1902 byl v Chebu zaveden elektrický proud, který hasiči využili pro svolávání a upozornění obyvatel na nebezpečí požárů prostřednictvím poplachového zařízení s osmi linkami, které byly spojeny s pouličními telefony a sloužily v případě ohlášení požáru nebo nehody. Parní stříkačka značky Kernreuter, Drágrův záchranný přístroj, nový otočný a výsuvný žebřík, kyslíkový a dýchací přístroj „Pulmotor“, to byly vymoženosti, které v té době chebský sbor využíval při svých akcích. V roce

1914 pak byla výbava doplněna automobilem.

Během válečných let 1914 až 1918 byl sbor přetransformován ve skupinu, která se starala o přepravu raněných a sloužila ve dne i v noci. Zabezpečovala transport celkově 93 717 zraněných a nemocných do nemocnic a zajateckých táborů. Na nádraží pomáhala s nakládáním a vykládáním 1458 vagonů s haličskými a italskými uprchlíky. Současně zajišťovala stravu pro 132 170 osob.

Vzdělávání a výcvik

Po 26 letech činnosti Dr. Hans Stanka odstoupil. Jeho nástupcem byl zvolen v lednu 1922 státní zástupce Dr. Alois Ströhl, jehož největší zásluhou bylo zavedení povinné kvalifikace mužstva. Získání vzdělání a jeho další prohlubování v problematice požární ochrany se pro něj stalo životním úkolem. Naslouchal dobovým hlasům a potřebám modernizace. Za svého úřadování se zaměřil i na rozšíření vybavení a opatřil tři automobily (1924 Tatra, 1929 Opel a 1931 druhý Opel). Poslední jmenovaný stroj spolehlivě sloužil hlavně při likvidaci sklepních požárů a všude tam, kde hrozil nedostatek kyslíku. K celkovému technickému pokroku znatelně přispěly motorové stříkačky (1924, 1926 a 1929). Dále se zasloužil o pořízení přileb se systémem „König“, přístrojů na přísun čerstvého vzduchu a inhalačních aparátů. Významnou složku služby tvořila i různá hasičská cvičení, která měla prověřit připravenost v případě hašení požáru. Cvičný poplach byl vyvolán například v městském divadle roku 1926, kdy měl údajně ve večerních hodinách vypuknout velký požár. Sbor dobrovolných

hasičů i záchranný sbor názorně předvedly s použitím veškeré techniky likvidaci požáru a záchranu osob.

Nejen cvičení hasičů se stávala nedílnou součástí veřejného života města, největší událostí byly oslavy 70 let trvání spolku, které byly uspořádány na přelomu června a července roku 1934. Několikadenní slavnosti zahájil tradiční lampionový průvod pokračující slavnostním banketem v prostorách střelnice. Další den průvod asi 170 osob položil věnec v pamětní síni a v odpoledních hodinách průvod s více než 700 účastníky v doprovodu tří hudeb putoval městem a oslavil tak náročnou a tvrdou práci hasičů.

Chebští hasiči si našli čas i na zábavu, pořádali zejména spolkové akce, různá shromáždění a průvody. Tradičně se společenské akce odehrávaly v Chebu a v lokalitách jako Slatina, restaurace Wies a hostinec Egerwarte v chebském okolí. Shromáždění jednotky se větší konala v lokále chebského pěveckého sboru nebo v sále dominikánského kláštera.

Činnost hasičů za 2. světové války

Konec 30. let byl ve znamení těžkých zkoušek a obav o svou vlastní existenci. Dobrovolní hasiči byli roku 1939 podřízeni ochranné policii (Schutzpolizei) a nadále museli být připraveni kdykoli zasáhnout a poskytnout pomoc. Ke konci 2. světové války byl Cheb citelně poškozeným městem. Požární ochranu města zajišťoval německý dobrovolný hasičský sbor, který byl po skončení války rozpuštěn a nahrazen Městskou požární policií, kterou založil a vedl Jan Draský. Nově vzniklý profesionální sbor sídlil v zadním traktu městského úřadu a zpočátku

disponoval pěti až osmi požárními automobily v různém technickém stavu a další požární technikou převzatou od německého dobrovolného sboru.

Činnost Městské požární policie v samotných začátcích však nebyla jednoduchá. Kromě hašení požárů členové sboru postupně vykonávali i jiné činnosti, např. převoz a dopravu nemocných v rámci Záchranné služby při Všeobecné nemocnici v Chebu. Od sboru však odešla i řada příslušníků, kteří byli zařazováni jako strážníci ve sběrných táborech odsunovaného německého obyvatelstva.

Na přelomu roku 1946 se začal v Chebu organizovat i sbor dobrovolných hasičů, který však vystupoval proti placenému sboru, čímž vznikaly určité rozbroje mezi dobrovolnými hasiči a Městskou požární policií, která se přejmenovala na Požární a záchranný sbor města Chebu. Tyto „rozepře“ vyvrcholily na podzim roku 1946, kdy místní národní výbor projednal stávající stav a činnost hasičů v Chebu, a rozhodl o začlenění profesionálních hasičů pod hlavičku dobrovolného sboru. Tímto rozhodnutím de facto zrušil „Požární a záchranný sbor“.

Profesionální sbor

Podle pamětí však dobrovolní členové sboru nebrali hasičskou činnost zcela vážně a objevovala se některá negativa, která vyvrcholila v březnu 1947 při nebezpečném požáru sklepních prostorů lékárny na náměstí, kdy jen osobním zásahem bez čekání na výjezd se podařilo hasičům z povolání požár zlikvidovat. Místní národní výbor situaci zklidnil navýšením stavu profesionálních hasičů na 18 členů, kteří pro národní výbor vykonávali ještě řadu dalších činností z důvodu pokrytí finančních nákladů na požární ochranu města. Vývoj v Československu v letech 1948 až 1949 nepřinesl pro chebské hasiče nic nového, požární ochrana byla nadále zajišťována Sbohem dobrovolných hasičů, v jehož řadách působili hasiči profesionální. Na návrh bezpečnostní komise bylo koncem února 1949 místním národním výborem znovu schváleno zřízení „Hasičského sboru z povolání“. Přijetím zákona č. 62/1950 Sb., o ochraně před požáry a jinými živelnými pohromami, zákona č. 35/1953 Sb., o státním požárním dozoru, začíná období ujasňování a stanovování místa a úlohy hasičského sboru ve městě. Z podřízenosti místního národního výboru přechází sbor pod řízení okresním národním výborem a nese název Okresní požární sbor.

Sbor požární ochrany

Dobrovolní hasiči se sdružovali v „Československém svazu požární ochrany“. Nároky na požární ochranu s sebou přinášely i potřebu dostatečného zázemí pro výcvik hasičů a uložení hasičské techniky. Protože dosud používaný prostor v zadním traktu radnice byl již nevyhovující, bylo rozhodnuto o výstavbě

nové požární stanice v dnešní ul. 17 listopadu. Stavba byla zahájena v roce 1955 a v únoru 1958 byla nová stanice zkolaudována a předána k užívání.

V dalších letech byl kladen důraz zejména na fyzickou připravenost jednotlivců a zvyšování odborných znalostí nové techniky a prostředků k hašení požárů. Samozřejmostí byly zásahy a hašení požárů na území města i v okolí a výjezdy k průmyslovým haváriím a dopravním nehodám.

Nárůst technických odborných zásahů s sebou přinesl potřebu nových garáží a širšího zázemí pro vyvíjející se požární techniku, vybavení a výstroj. Roku 1986 přišla další změna - přejmenování na Sbor požární ochrany, který přetrvával až do vzniku Hasičského záchranného sboru České republiky.

Oslavy výročí

Novodobá historie chebských hasičů je příliš mladá. Chebští hasiči si chtěli připomenout spíše trochu neznámou stránku ze své historie, což se jim podařilo prostřednictvím publikace mapující podrobněji historii dobrovolných hasičů v Chebu a jejich současnou práci, která

byla k oslavám 150 let chebských hasičů vydána.

Oslavy vyvrcholily celodenní akcí na náměstí Krále Jiřího z Poděbrad, kterou připravilo město Cheb ve spolupráci s Územním odborem Cheb HZS Karlovarského kraje. Veřejnosti byla představena především současná požární technika s malou ukázkou i té historické. Největší pozornosti se těšily ukázky činnosti ze zásahů profesionálních hasičů - zásah lezecké skupiny na věž galerie, likvidace dopravní nehody a vyproštění zraněných osob z havarovaných vozidel, na kterém se také podíleli dobrovolní hasiči ze sousedního města Waldsassenu. Pro děti i dospělé byl připraven celodenní doprovodný program. O úspěchu akce svědčily i přes počáteční deštivé počasí stovky návštěvníků. Program uzavřel společenský večer v Kulturním centru Svoboda, na nějž byli pozváni všichni profesionální a dobrovolní hasiči kraje a spolupracující hasiči sousedních obcí v Německu.

Miloš ŠTANTEJSKÝ, Městský úřad Cheb, foto archiv autora a archiv HZS Karlovarského kraje

Summary

Intervention at the collapsed bridge

In September 2014 a road bridge in Vilémov, Central Bohemia, collapsed in removal work. Four workers lost their lives and two other were injured in the disaster. Demanding rescue intervention where members of the USAR team of the Fire & Rescue Service of the Czech Republic were involved, took twenty hours.

p. 4

New rules for control activities

On 1st January 2014 new inspection rules came into force. Consequently, it was necessary to re-evaluate all of the legislation affecting inspection activities. These changes also relate to fire protection.

p. 7

Ventilation with jet fans

Ventilation with jet fans is a new trend that finds its application in specific areas, such as public garages or tunnels. In many countries this process is developed and installed for many years.

p. 8

Dosimetry securing system of FRS CR

In connection with the acquisition of personal dosimeters for members of the Fire & Rescue Service of the Czech Republic it was necessary to create a system that would allow to register a clear dose received by a firefighter during a radiation emergency.

p. 13

Unique tactical exercise

In August 2014, the international tactical exercise was held in the Giant Mountains National Park, where professional and volunteer fire units from the Czech Republic and Poland were involved. It was historically the first exercise of this kind and scope in this specific transboundary area.

p. 16

Increasing number of rescuers interventions

The Emergency Medical Service of the Pardubice Region provides urgent medical and health care in the Pardubice Region through sixteen ambulance bases. Number of their interventions grows each year.

p. 18

Rescue dog handlers in FRS CR

To search and rescue people is among the specific activities carried out by firefighters. The Fire & Rescue Service of the Czech Republic use their own specially trained canine teams, especially for searching people in the rubble of collapsed buildings.

p. 20

Unnecessary victims

As many as 583 people died in road accidents on Czech roads in 2013. The most tragic consequences have mainly speeding and driving under the influence of alcohol. In 2013 in traffic accidents caused by intoxicated drivers 52 people died and other 2,306 were injured.

p. 23

Attention to welfare institutions

In the Pardubice region there is a considerable amount of social welfare facilities, which include e.g. retirement homes, hostels, or shelters. These are potentially very vulnerable during emergencies, particularly fires.

p. 26

Supplement

On the occasion of the National Day on Independent Czechoslovak State, celebrated on 28 October, the medals FRS CR medals were awarded in the Troja Castle in Prague.

Einsatz an der eingestürzten Brücke

Im September ist eine Brücke in Vilémov im Bezirk Havlíčkův Brod eingestürzt. Vier Bauarbeiter kamen dabei ums Leben, zwei wurden verletzt. Ein anspruchsvoller Einsatz der Rettungskräfte dauerte zwanzig Stunden. An Rettungsarbeiten beteiligte sich das USAR-Team des HZS.

S. 4

Neue Regeln für Kontrollen

Am 1. Januar 2014 trat die neue Kontrollordnung in Kraft. In dem Zusammenhang war es nötig, alle Vorschriften, die die Kontrolltätigkeit berühren, anzupassen. Änderungen berühren auch den Brandschutz.

S. 7

Lüftung mit Strömungsventilatoren

Lüftung mit Strömungsventilatoren ist ein neuer Trend, der in spezifischen Räumlichkeiten Anwendung findet, z. B. in Parkhäusern oder in Tunneln. In vielen Ländern wurden diese Anlagen bereits seit mehreren Jahren entwickelt und installiert.

S. 8

Dosismonitoring-System im HZS

Im Zusammenhang mit dem Erwerb von Personen-Strahlungsmessgeräten für die Angehörigen des HZS war es nötig, ein System zu schaffen, das die Dosis eindeutig registrieren könnte, der der Feuerwehrmann im Einsatz beim Strahlenunfall ausgesetzt wurde.

S. 13

Einzigtaktische taktische Übung

Im August 2014 fand im Nationalpark Riesengebirge eine internationale taktische Übung der Berufs- und der Freiwilligen Feuerwehren aus Tschechien und Polen statt. Es war die erste Übung dieser Art und dieses Ausmaßes in diesem Raum.

S. 16

Einsätze von Rettungskräften nehmen zu

Die ärztliche und medizinische Behandlung der akut Erkrankten und Verletzten auf dem Territorium des Kreises Pardubice gewährleistet der Medizinische Rettungsdienst des Kreises mittels sechzehn Einsatz-Zentren. Die Zahl der Alarmierungen der Rettungskräfte steigt jedes Jahr.

S. 18

Das Konditionierungstraining der Rettungshunde im HZS

Zu spezifischen Tätigkeiten der Feuerwehr gehören auch Ortung und Rettung von Personen. Für diese Zwecke werden speziell ausgebildete Teams benutzt, vor allem für die Ortung von Personen in Trümmern eingestürzter Objekte.

S. 20

Vergebliche Opfer

Im Jahr 2013 forderten die Verkehrsunfälle auf tschechischen Straßen 583 Menschenleben. Die tragischsten Folgen haben vor allen Dingen die überhöhte Geschwindigkeit und Alkohol am Steuer. Wegen Alkohol am Steuer wurden 2013 zweiundfünfzig Personen getötet und weitere 2306 verletzt.

S. 23

Aufmerksamkeit für die Einrichtungen der sozialen Fürsorge

Im Kreis Pardubice gibt es eine erhebliche Menge von Einrichtungen der sozialen Fürsorge, zu denen z. B. Seniorenheime, Schlafquartiere für Bedürftige oder Asylheime gehören, die in Notlagen, vor allem bei Bränden potenziell sehr verletzbar sind.

S. 26

Anlage

Im Schloss von Troja in Prag wurden im Oktober die Medaillen des HZS der Tschechischen Republik anlässlich des Staatsfeiertages – des Tages der Gründung eines selbständigen tschechoslowakischen Staates verliehen.

Vydávák: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - plk. Dr. Jaroslav Vykoukal - 950 819 949; redaktori - Mgr. Zuzana Cikhartová - 950 819 951, kpt. Mgr. Jana Kemrová - 950 819 947, Mgr. Zbyněk Koukolík - 950 819 950

Sídlo: Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 950 819 969, e-mail: redakce@grh.izscr.cz

Redakční rada: Ing. Lubomír Pešek - předseda, plk. Ing. Zdeněk Ráž - místopředseda, doc. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška, plk. Ing. Roman Hlinovský, plk. Ing. Jiří Chalupa, Ph.D., MPA, plk. Ing. Lakis Jordanidis, plk. Ing. Rudolf Kaiser, Ing. Ladislav Karda, plk. Ing. Ivan Kolečák, kpt. Bc. Zdeněk Ondráček, plk. Ing. Jiří Pokorný, Ph.D., MPA, plk. Ing. Luděk Prudil, plk. Ing. Mgr. Rostislav Richter, kpt. Ing. Ivana Svitáková

Grafická úprava a předtisková příprava: ASPEKT studio, Hálkova 175, 261 01 Příbram I • **Tisk:** POLYGRAF, s.r.o., Modřišice 156, 511 01 Turnov

Předplatné a distribuce: Moraviapress, a.s., U póny 3061, 690 02 Břeclav, tel.: 516 205 176, zelená linka: 800 100 314, fax: 519 321 417, e-mail: 112@moraviapress.cz

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 20. října 2014 • Číslo 11/2014 vychází 10. listopadu 2014 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány.

www.hzscr.cz

Foto na titulní straně: archiv HZS Moravskoslezského kraje

Poděkování hudbou v katedrále

Všem, kteří pomáhají Nadaci policistů a hasičů – vzájemná pomoc v tísní, patřil 28. září 2014 sobotní Svatováclavský koncert Hudby Hradní stráže a Policie ČR v katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha na Pražském hradě. Uvedla jej Správa Pražského hradu v rámci koncertního cyklu Hudba Pražského hradu.

Tři pěvecké sbory – Cantus ze Slovenské republiky, AMOC a Pražský smíšený sbor přednesly Mši D dur Antonína Dvořáka a Českou píseň Bedřicha Smetany. Americká skladatelka a varhanice Joan DeVee Dixon vystoupila s vlastní skladbou pro varhany a orchestr Modlitbou svatého Václava, jejíž zajímavostí byly zvuky z šofarů, rohů antilopy kudu. Koncert dirigovali plk. MgA. Václav Blahunek, Ph.D. a plk. Mgr. Jiří Kubík.

Součástí slavnostního večera, kterého se účastnilo na sedm set diváků, bylo předání symbolických šeků Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra ČR na 300 tisíc korun a České podnikatelské pojišťovny, a.s., na 200 tisíc korun do rukou ředitele nadace PhDr. Vladimíra Šutery, CSc., který ocenil dary organizací, pravidelnou finanční podporu policistů, hasičů

a občanských zaměstnanců rezortu vnitra i soukromých osob. Za příspěvky a pomoc poděkoval také generální ředitel HZS ČR brig. gen. Ing. Drahošlav Ryba. Popřál nadaci, aby se dále dařilo zlepšovat životní podmínky dětí policistů a hasičů, kteří zemřeli při výkonu služby a těžce tělesně postiženým bývalým policistům a hasičům.

V současné době nadace pečuje o 37 neúplných rodin s 63 dětmi a o 45 těžce tělesně postižených bývalých policistů a hasičů následkem zranění utrpěného v přímé souvislosti s výkonem služby.

Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ, foto Milan VÁVRŮ

Stupně vítězů ovládli olympionici

Ve čtvrtek 2. října 2014 se v TOP Hotelu v Praze uskutečnilo vyhlášení nejlepších sportovců Ministerstva vnitra za rok 2014. V průběhu slavnostního večera byli za vynikající výkony oceněni reprezentanti Centra sportu Ministerstva vnitra a nejúspěšnější sportovci z řad HZS ČR a Policie ČR.

Pořadí v anketě nejlepších sportovců Centra sportu Ministerstva vnitra rozhodujícím způsobem ovlivnily výsledky dosažené na vrcholné mezinárodní sportovní události roku – zimních olympijských hrách v Soči. Podle očekávání se vítězkou stala fenomenální rychlobruslařka **Martina Sáblíková**, která na zmíněné olympiádě získala zlato na 5000 m, na tříkilometrové trati pak vybojovala stříbrnou medaili. Další čtyři příčky v anketě obsadili členové našeho biatlonového kvarteta Ondřej Moravec, Gabriela Soukalová, Jaroslav Soukup a Veronika Vítková, kteří z olympiády přivezli pět cenných kovů a stali se nejúspěšnější částí výpravy.

V Top desítce nejlepších sportovců Centra sportu Ministerstva vnitra se dále umístili: Petra Kvitová – tenis, Miroslava Knapková – veslování, Martin Strnad – kulová střelba, Jiří Lipták – broková střelba, Jiří Sýkora – atletika.

Cenu ministra vnitra získal náš nejúspěšnější handicapovaný cyklista **Jiří Ježek**. O jeho neuvěřitelné fyzické kondici svědčí fakt, že si měsíc po těžkém zranění, které utrpěl při pádu na mistrovství světa handicapovaných sportovců, převzal ocenění osobně.

Do Síně slávy Centra sportu MV byl in memoriam uveden zápasník **Petr Kment**.

V záři reflektorů se v průběhu slavnostního večera ocitli také nejlepší sportovci a sportovní týmy z řad příslušníků HZS ČR a Policie ČR. Titul pro nejlepší sportovní kolektiv HZS ČR převzalo reprezentační družstvo HZS ČR v disciplínách TFA. Tým ve složení Stanislav Kalvoda, Štěpán Karban, Radek Kladiva, Jiří Mikulecký, Ladislav Mikulecký, Lukáš Novák, Martin Plšek, Ondřej Rosenkranz, Jan Semerádt, Roman Viej a Tomáš Zobaník, dominoval nejen na letošním Mistrovství Evropy v disciplínách TFA, které se konalo v německém Mönchengladbachu, ale i na mezinárodním mistrovství Polska.

Člen reprezentačního družstva, světový a evropský suverén této disciplíny, **Lukáš Novák**, pak do své sbírky přidal ocenění pro nejlepšího sportovce HZS ČR.

Nejlepším sportovním kolektivem Policie ČR byl vyhlášen tým policejní fotbalové reprezentace, který vybojoval bronzovou medaili na 16. policejním mistrovství Evropy ve fotbale mužů v Praze. Člen týmu, **Lubomír Pinkava**, převzal ocenění pro nejlepšího sportovce Policie ČR.

plk. Dr. Jaroslav VYKOUKAL, foto Milan VÁVRŮ

